

# Onderzoek landbouwhuisdieren Zuidwest-Drenthe, Midden- Drenthe en Zuidoost-Fryslân

Hasper H. en Meer, van der W.J.

*provincie* Drenthe

provinsje fryslân  
provincie fryslân 

## **Colofon**

© Hasper H. en Meer, van der W.J. 2025

Gelieve als volgt aan deze publicatie te refereren:

Hasper H. en Meer, van der W.J., 2025 Onderzoek landbouwhuisdieren Zuidwest-Drenthe, Midden-Drenthe en Zuidoost-Fryslân.

Onderzoek landbouwhuisdieren  
Zuidwest-Drenthe, Midden-Drenthe en Zuidoost-Fryslân

In opdracht van provincie Drenthe en Fryslân

14 maart 2025

## Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b> .....	<b>3</b>
<b>Telgebieden</b> .....	<b>4</b>
<b>Werkwijze</b> .....	<b>5</b>
<b>Resultaten Drents-Friese Regio – Drentse deel</b> .....	<b>6</b>
<i>Schapen Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	7
<i>Pony's Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	8
<i>Paarden Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	9
<i>Geiten Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	10
<i>Varkens Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	11
<i>Alpaca's Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	12
<i>Ezels Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	13
<i>Runderen Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	14
<i>Damherten Drents-Friese Regio – Drentse deel</i> .....	15
<b>Vergelijking met voorgaande tellingen</b> .....	<b>16</b>
<b>Resultaten Drents-Friese Regio – Friese deel</b> .....	<b>17</b>
<i>Schapen Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	18
<i>Pony's Drents-Friese Regio – Fries deel</i> .....	19
<i>Paarden Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	20
<i>Geiten Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	21
<i>Varkens Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	22
<i>Alpaca's Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	23
<i>Ezels Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	24
<i>Runderen Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	25
<i>Damherten Drents-Friese Regio – Friese deel</i> .....	26
<b>Resultaten Midden-Drenthe</b> .....	<b>27</b>
<i>Pony's Midden-Drenthe</i> .....	29
<i>Paarden Midden-Drenthe</i> .....	30
<i>Geiten Midden-Drenthe</i> .....	31
<i>Alpaca's Midden-Drenthe</i> .....	32
<i>Ezels Midden-Drenthe</i> .....	33
<i>Runderen Midden-Drenthe</i> .....	34
<b>Conclusie</b> .....	<b>36</b>
<b>Nawoord</b> .....	<b>37</b>
<b>Bronnenlijst</b> .....	<b>38</b>

## Inleiding

Sinds 2021 leeft in Zuidwest-Drenthe en Zuidoost-Fryslân een wolvenpaar (GW2090f x GW2397m), dat in 2022 voor het eerst welpen kreeg en sindsdien een roedel vormt. In 2022 vestigde zich ook een tweede wolvenpaar in Midden-Drenthe (GW3250m x GW3011f), dat in 2023 voor het eerst jongen kreeg. Door het ontbreken van grote wilde hoefdieren vallen er regelmatig slachtoffers onder landbouwhuisdieren.

Om inzicht te krijgen in de impact van wolven op landbouwhuisdieren en de effectiviteit van wolfwerende maatregelen, wordt er in opdracht van de provincie Drenthe sinds 2023 een telling uit gevoerd in Zuidwest-Drenthe. Hierbij worden het aantal landbouwhuisdieren en (wolfwerende) rasters geïnventariseerd. Sinds 1 april 2023 kunnen niet alleen schapen- en geitenhouders, maar ook andere hoefdierhouders (zoals runderen, paarden en alpaca's) in Drenthe subsidie aanvragen voor wolfwerende rasters. Daarom worden ook deze dieren meegenomen in de telling, evenals damherten (in hertenkampen), huisvarkens, ezels en wallaby's.

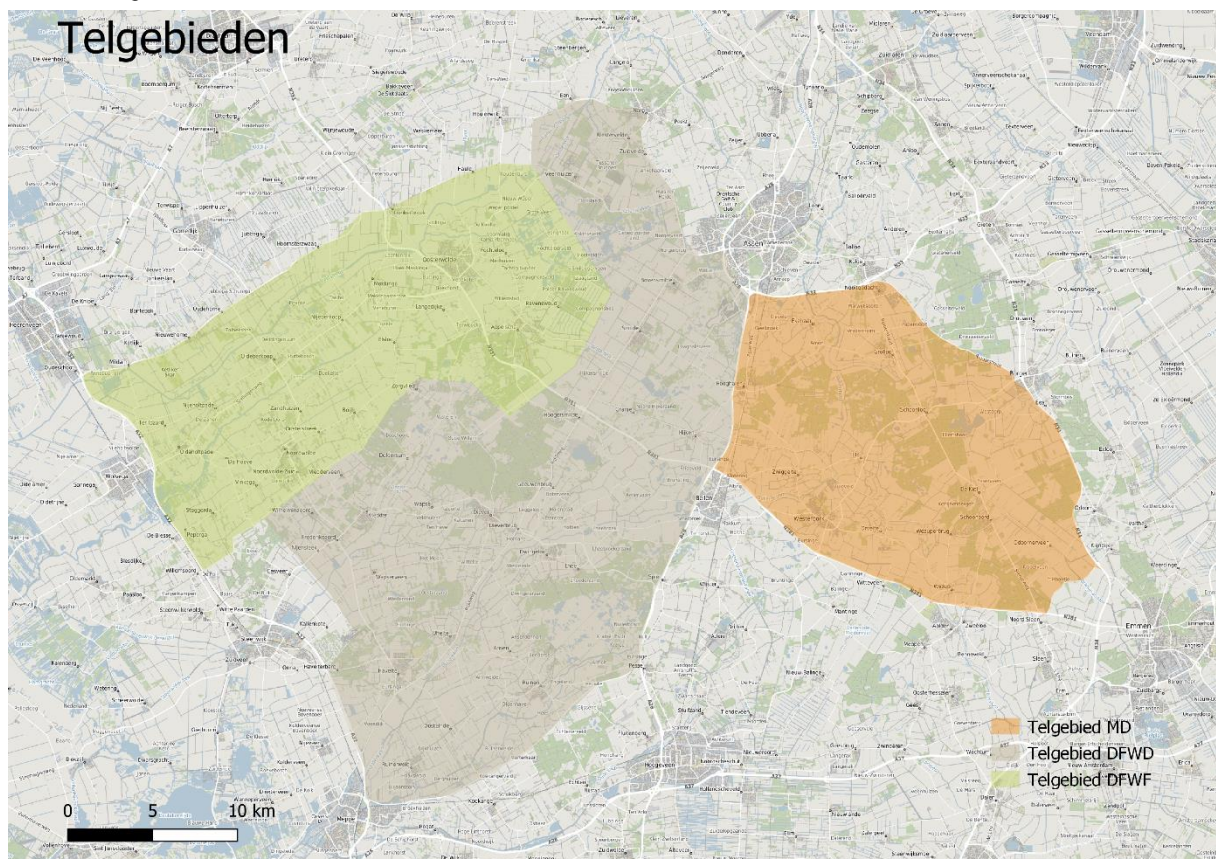
De rasters worden optisch beoordeeld vanuit de auto, zonder fysieke metingen of controle van de elektrische spanning. Sinds 2024 is de telling uitgebreid met het leefgebied van de Midden-Drenthe roedel en het Friese deel van de Drents-Friese Regio roedel in opdracht van de provinsje Fryslân.

## Telgebieden

De grens van het telgebied Zuidwest-Drenthe/Zuidoost-Fryslân is bepaald aan de hand van de begrenzing van het leefgebied van de Drents-Friese Regio roedel. (Jansman & Villing, 2023). Het telgebied Zuidwest-Drenthe/Zuidoost Fryslân is voor deze rapportage opgedeeld in het Drentse deel en het Friese deel. Het Drentse deel heeft een oppervlakte van 554,97 km<sup>2</sup> en een omtrek van circa 124,07 kilometer. Het Friese deel heeft een oppervlakte van 332,06 km<sup>2</sup> en een omtrek van circa 86,20 kilometer. De aanwezige wolvenroedel staat bekend als de Drents-Friese Regio roedel.

De begrenzing van het leefgebied Midden-Drenthe is op aanwijzing van de provincie Drenthe. Het telgebied Midden-Drenthe heeft een oppervlakte van 289,41 km<sup>2</sup> en een omtrek van circa 67,97 kilometer. De aanwezige wolvenroedel staat bekend als de Midden-Drenthe roedel.

**Figuur 1**  
Overzicht telgebieden



## Werkwijze

Alle landbouwhuisdieren zijn geteld vanuit de auto. Hierbij zijn alle begaanbare wegen afgereden, zodat we de landbouwhuisdieren nog goed konden tellen (met verreijker). Grote groepen (bv schapen) kun je beter van een iets grotere afstand tellen dan van dichtbij.

In verband met de verkeersveiligheid heeft een collega gereden. Bij grote groepen schapen (>50) werd er door beide geteld. Bij minimaal verschil (<10) werd het gemiddelde aangenomen. Bij verschil groter dan 10 werd er opnieuw geteld.

Deze gegevens werden ter plekke opgeslagen in de app TopoGPS. Zo werd er een goed beeld verkregen van het aantal verschillende landbouwhuisdieren, het aantal groepen, groepsgroottes en of ze op het oog achter wolfwerende rasters stonden.

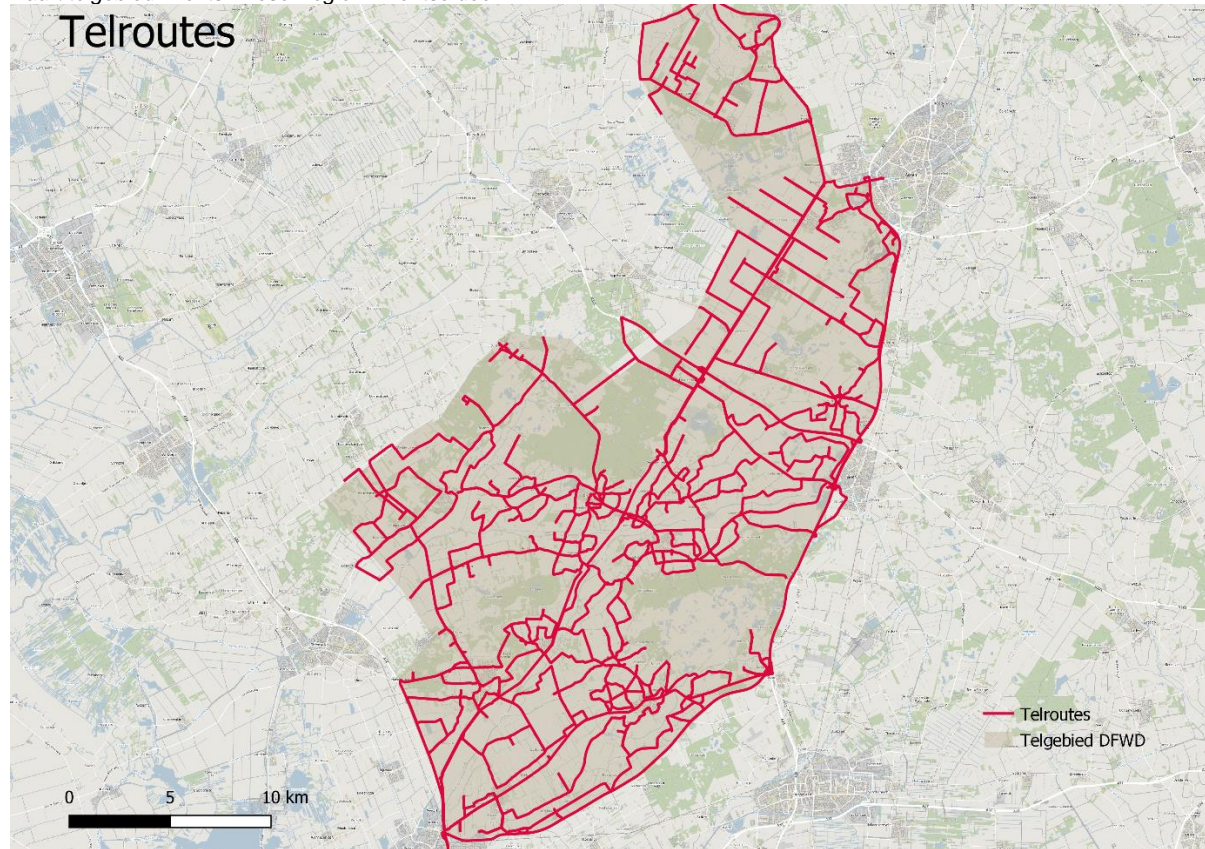
De term mogelijk wolfwerend wordt aangehouden omdat het optisch wolfwerend was. Er zijn geen percelen betreden om de stroom te meten of om de hoogte op te meten. Dit is geschat.

Met mogelijk wolfwerende rasters worden vaste of mobiele rasters bedoeld met vijf draden of meer waarbij de onderste op 20 cm zit en de bovenste op 120 cm, of strak gezette flexinetten van minimaal 120 cm hoog.

Het aantal gereden kilometer bedraagt 2110,2 kilometer voor al de telgebied bij elkaar opgeteld. Dit zijn uitsluitend de kilometers die in de telgebieden gereden zijn. In de resultaten wordt per deelgebied het aantal kilometers vermeld. Er is in totaal 69,01 uur over de telling gedaan en is uitgevoerd in de periode van 12 december 2024 t/m 5 januari 2025.

## Resultaten Drents-Friese Regio – Drentse deel

**Figuur 2**  
Kaart telgebied Drents-Friese Regio – Drentse deel



Voor deze telling is in totaal 1022,9 kilometer afgelegd. In tabel 1 is het aantal individuen en groepen per soort uiteengezet.

**Tabel 1**  
Getelde individuen en groepen

	Individen 2024/2025			Groepen 2024/2025		
	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend
Schaap	6825	2091	30,64%	278	46	16,55%
Pony	387	19	4,91%	155	7	4,52%
Paard	1257	58	4,61%	445	14	3,15%
Geit	171	15	8,77%	37	2	5,41%
Varken	8	0	0,00%	4	0	0,00%
Alpaca	35	0	0,00%	7	0	0,00%
Ezel	18	2	11,11%	9	2	22,22%
Rund	517	14	2,71%	64	3	4,69%
Damhert	63	0	0,00%	10	0	0,00%

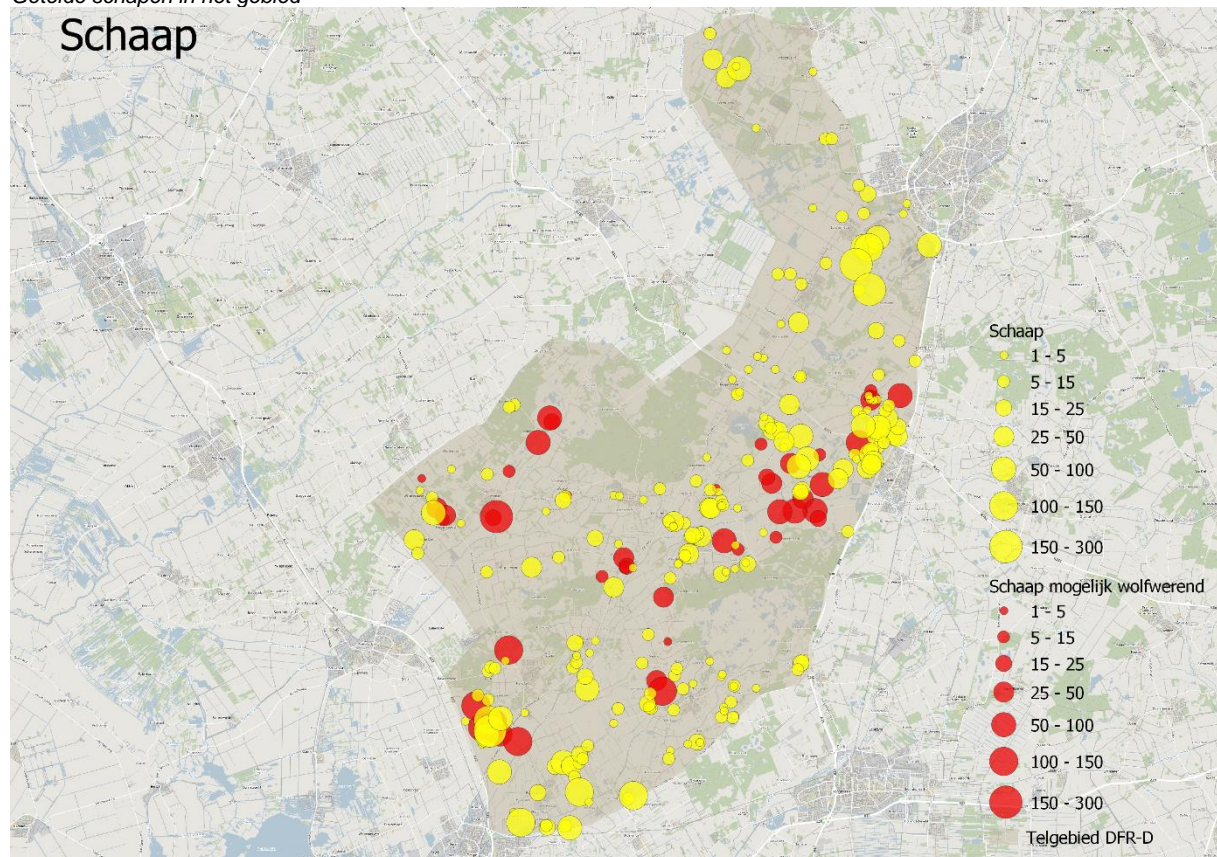
## Schape Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 6825 schape geteld. Deze waren onderverdeeld in 278 groepen. Van dit totaal aantal groepen waren er 46 groepen mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 16,55%.

Van de totaal 6825 schape stonden er 2091 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 30,64%.

In figuur 3 is de verdeling van de groepen zichtbaar binnen het telgebied. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 3**  
*Getelde schape in het gebied*



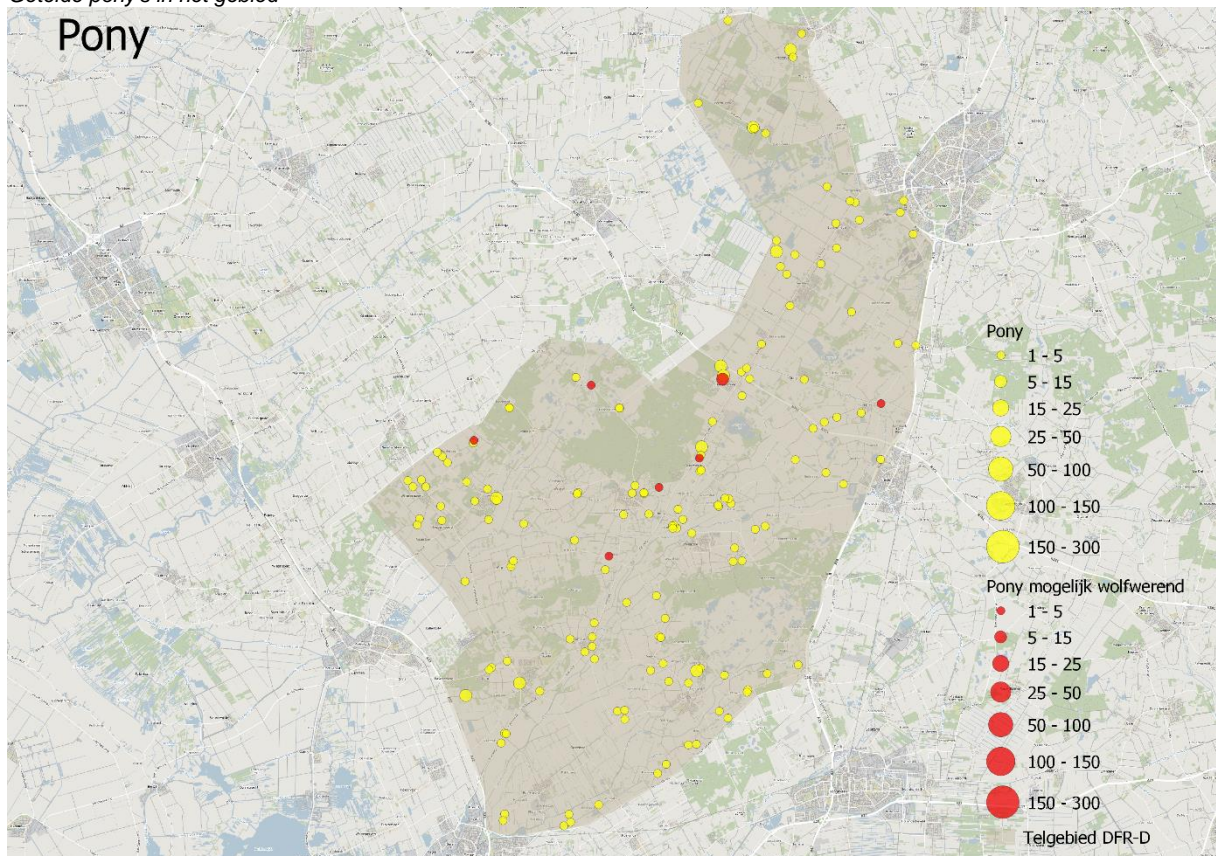
## Pony's Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 387 pony's geteld. Deze pony's waren verdeeld in 155 groepen, waarvan 7 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 4,52%.

Van de 387 pony's stonden er 19 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 4,91%.

In figuur 4 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 4**  
*Getelde pony's in het gebied*



## Paarden Drents-Friese Regio – Drentse deel

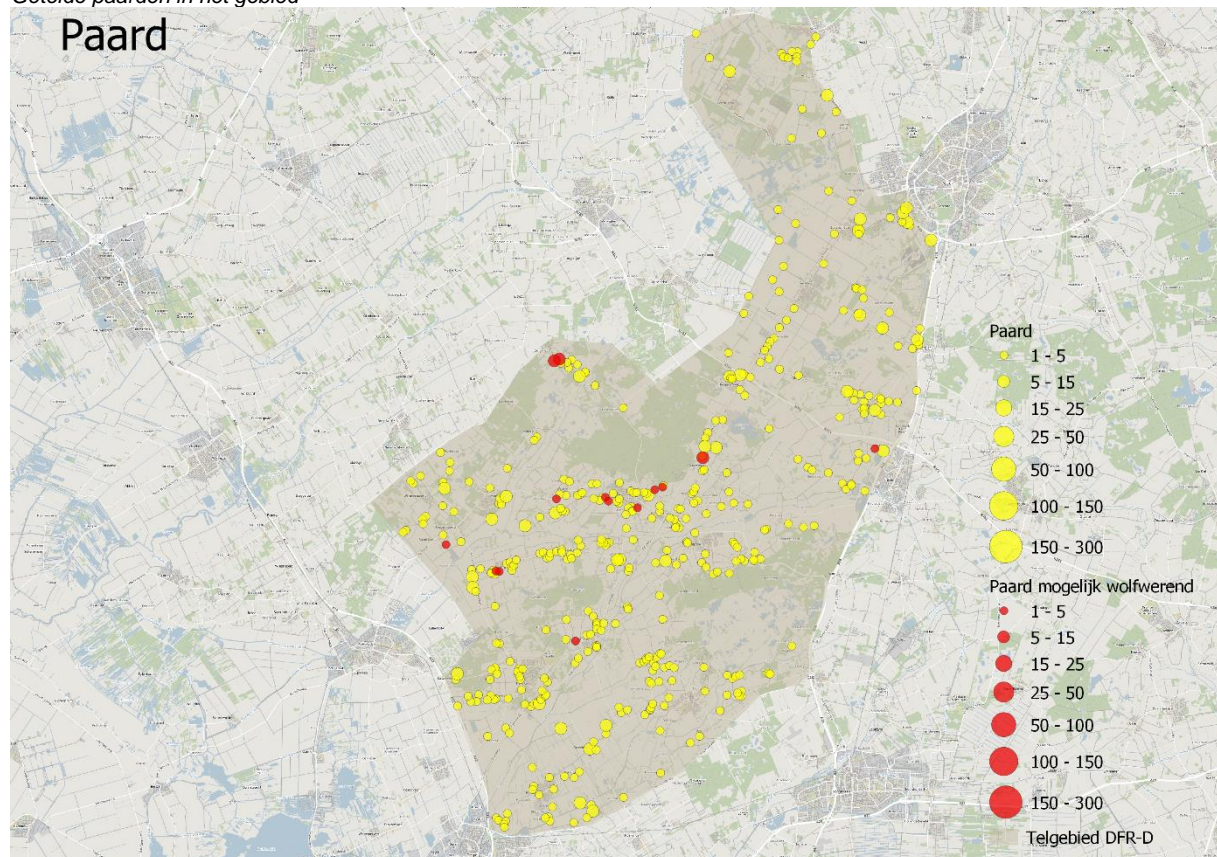
In totaal werden er 1257 paarden geteld. Deze paarden waren verdeeld in 445 groepen, waarvan 14 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 3,15%.

Van de 1257 paarden stonden er 58 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 4,61%.

In figuur 5 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 5**

*Getelde paarden in het gebied*



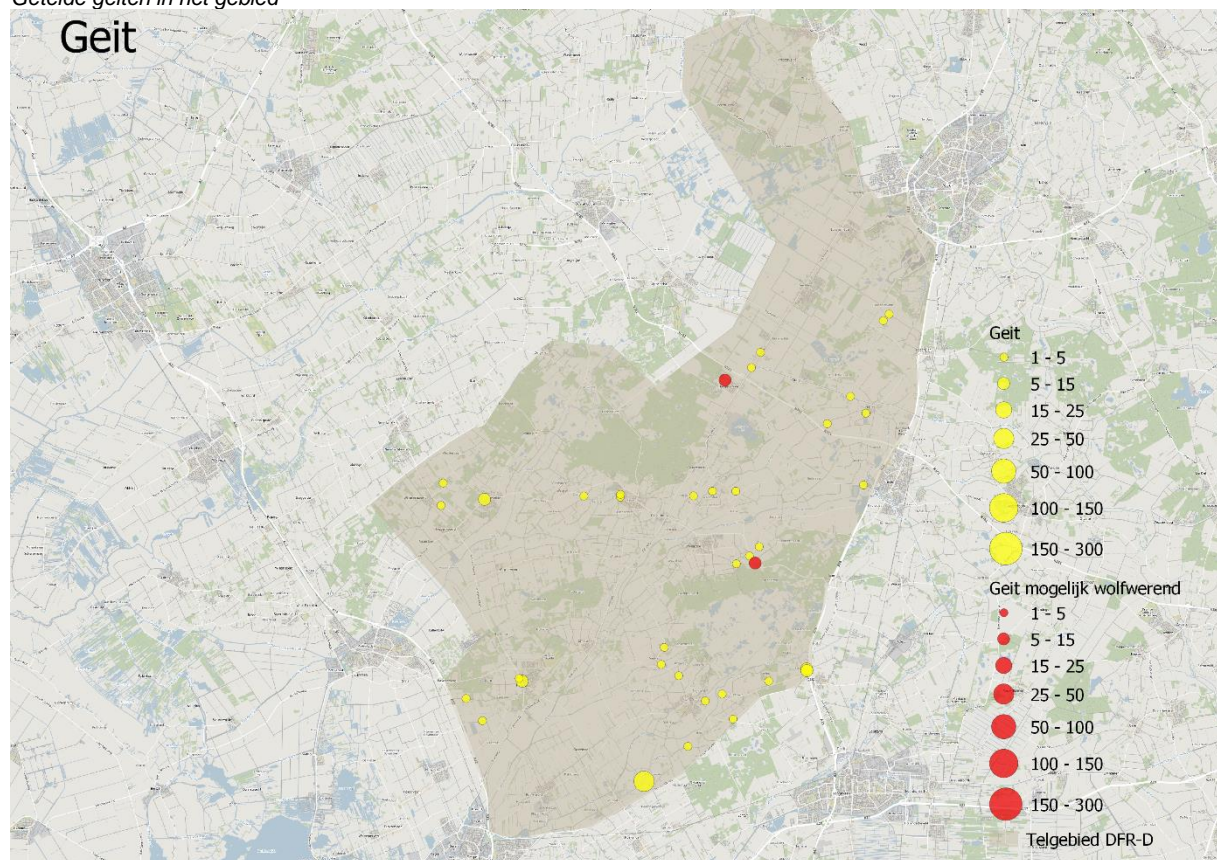
## Geiten Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 171 geiten geteld. Deze waren onderverdeeld in 37 groepen, waarvan 2 groepen mogelijk wolfwerend beschermd was. Dit komt neer op 5,41%.

Van de 171 geiten stonden er 15 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 8,77%.

In figuur 6 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 6**  
Getelde geiten in het gebied



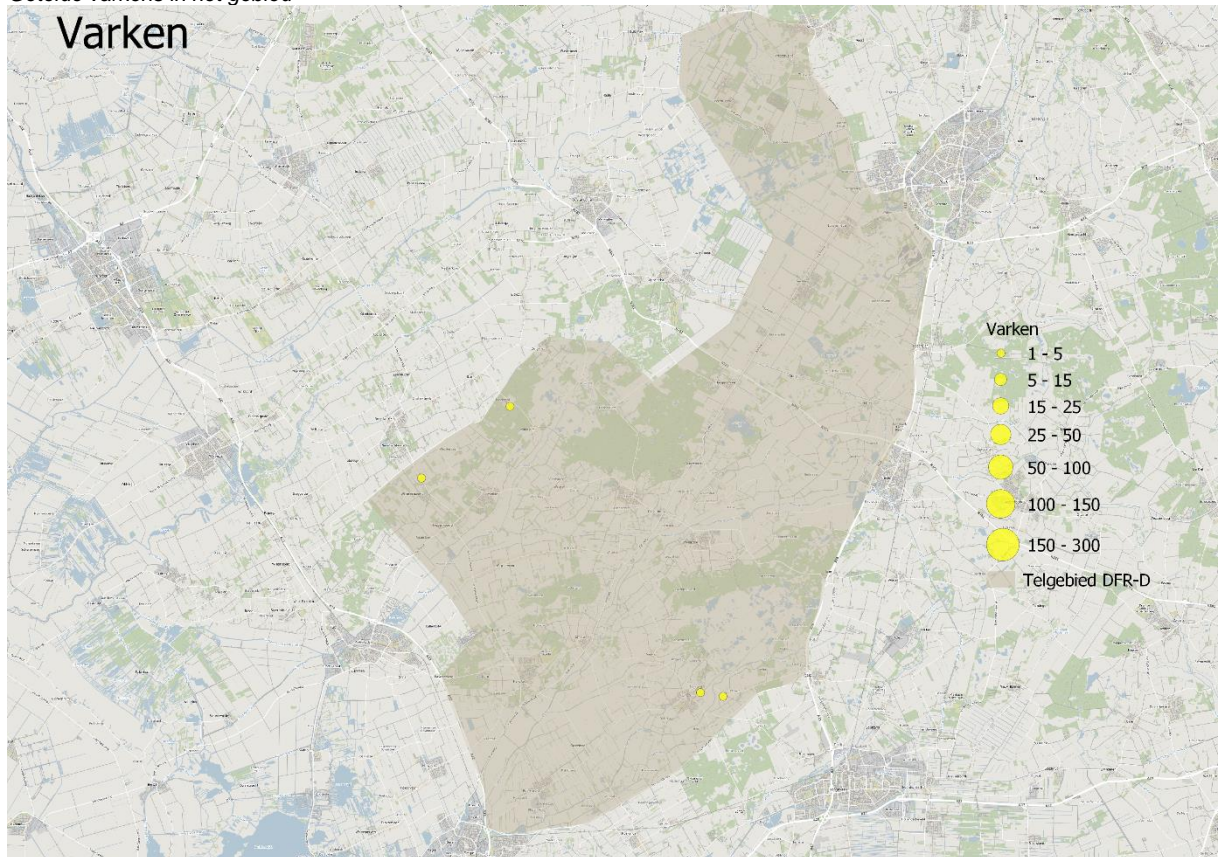
## Varkens Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 8 varkens geteld. Deze waren onderverdeeld in 4 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd was. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 8 varkens stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 7 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 7**  
*Getelde varkens in het gebied*



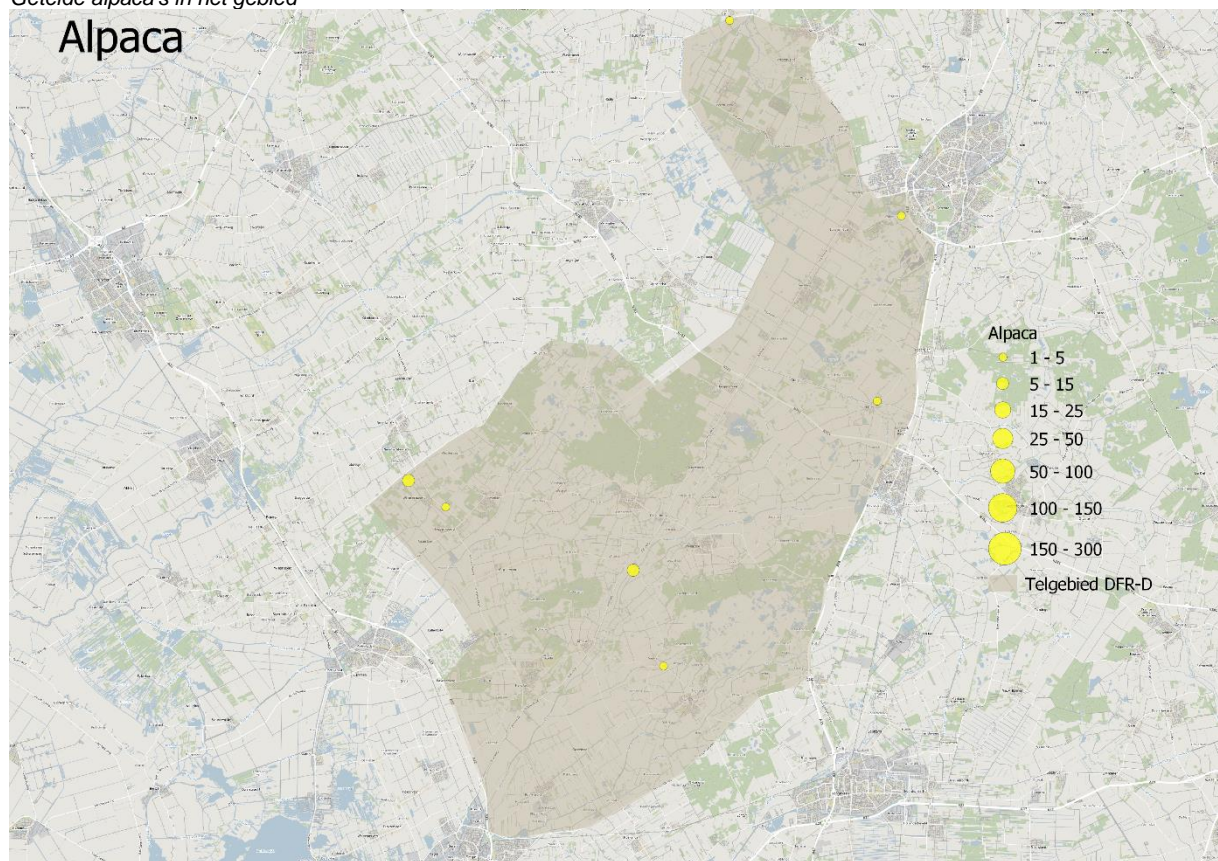
## Alpaca's Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 35 alpaca's geteld. Deze alpaca's waren verdeeld in 7 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 35 alpaca's stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 8 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 8**  
*Getelde alpaca's in het gebied*



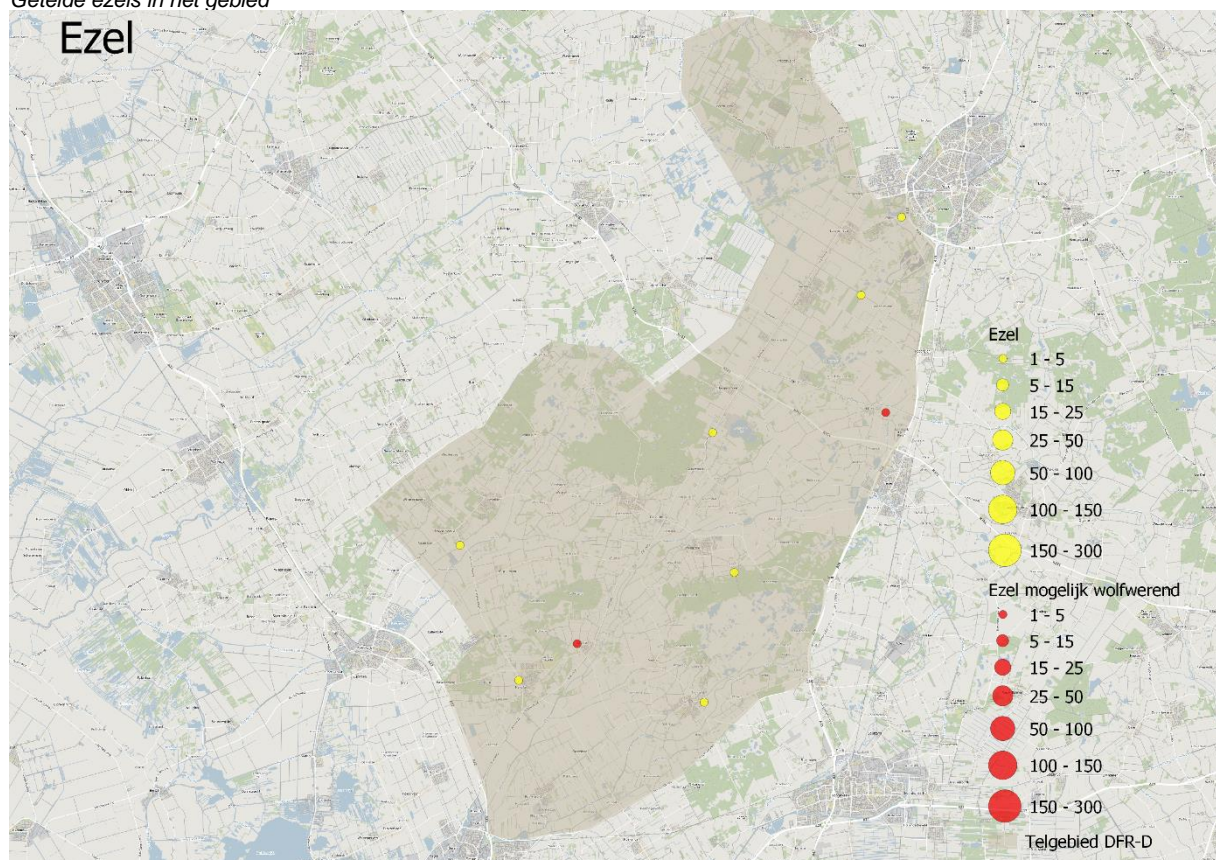
## Ezels Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 18 ezels geteld. Deze ezels waren verdeeld in 9 groepen, waarvan 2 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 22,22%.

Van de 18 ezels stonden er 2 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 11,11%.

In figuur 9 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 9**  
*Getelde ezels in het gebied*



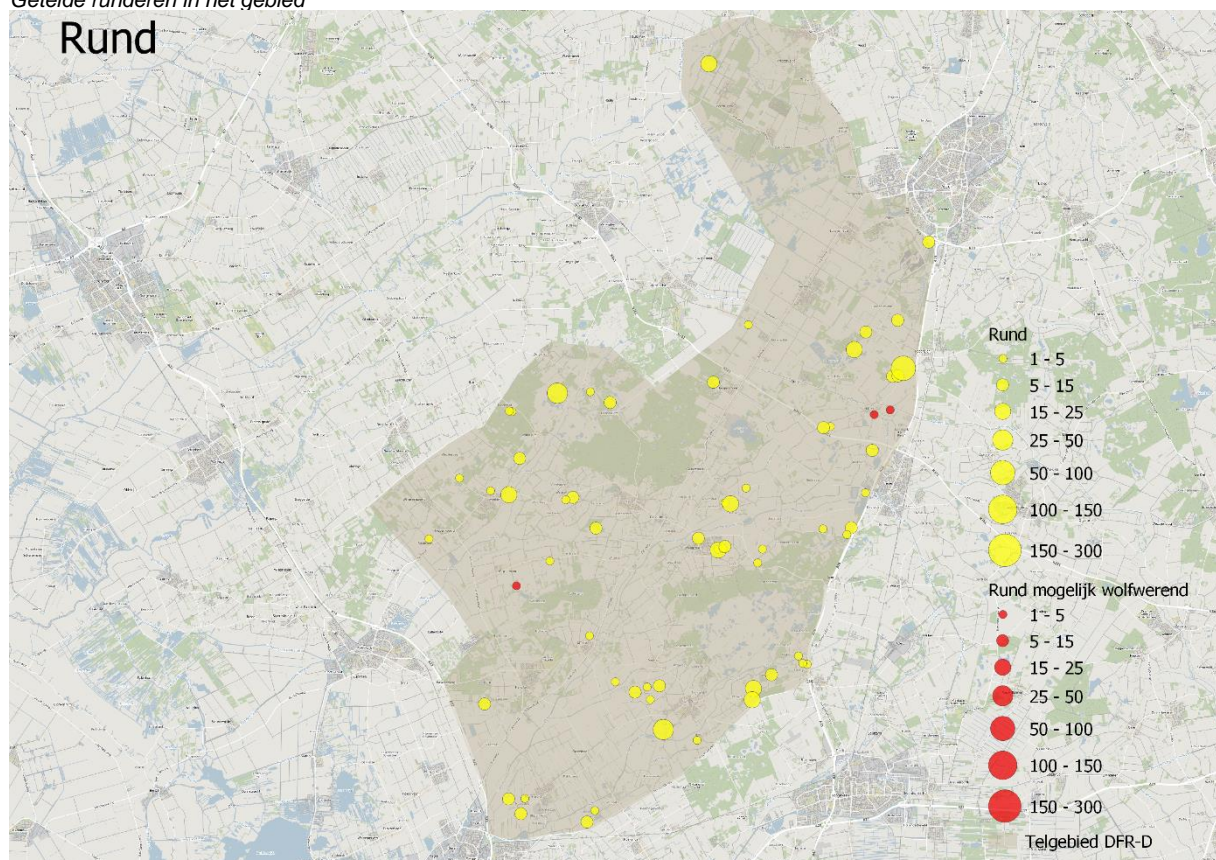
## Runderen Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 517 runderen geteld. Deze runderen waren verdeeld in 64 groepen, waarvan 3 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 4,69%.

Van de 517 runderen stonden er 14 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 2,71%.

In figuur 10 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 10**  
*Getelde runderen in het gebied*



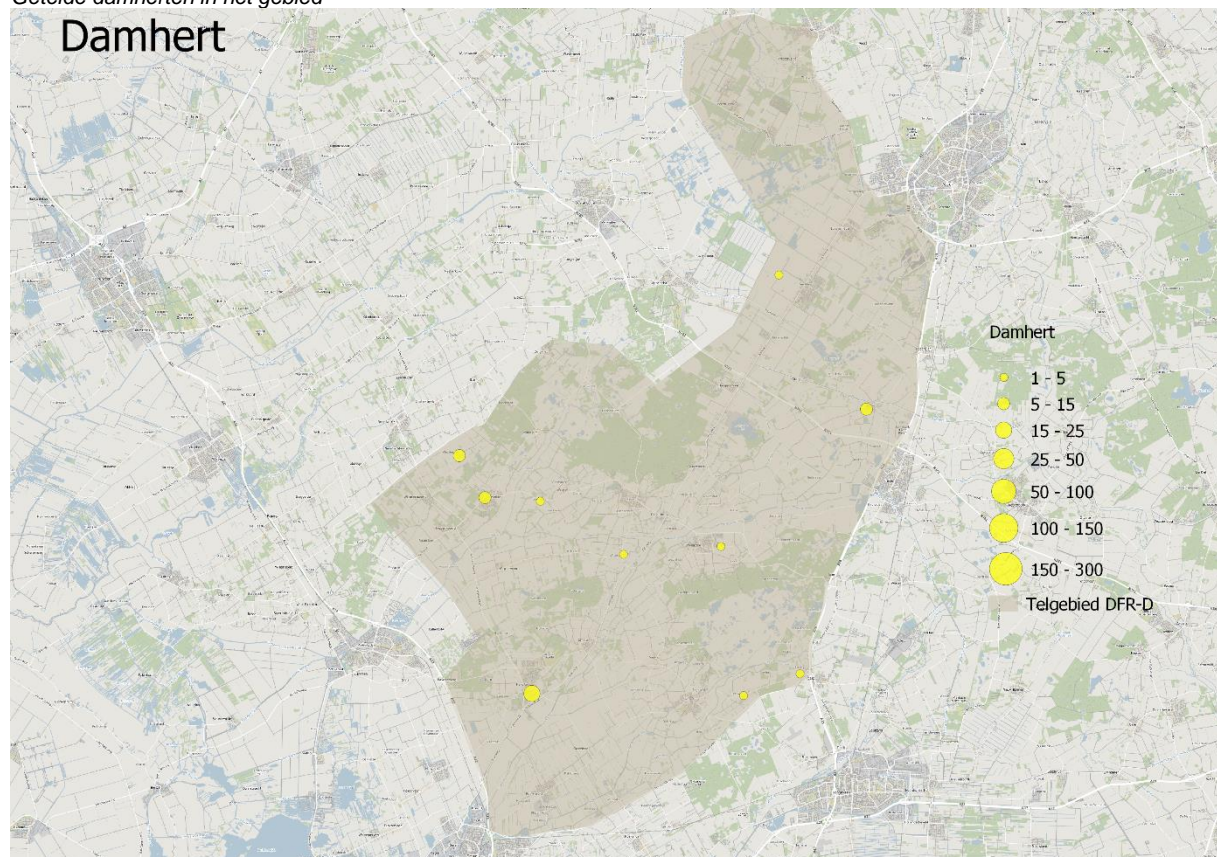
## Damherten Drents-Friese Regio – Drentse deel

In totaal werden er 63 damherten geteld. Deze waren verdeeld in 10 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%. Het betreffen dieren binnen hertenkampjes.

Van de 63 damherten stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 11 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 11**  
*Getelde damherten in het gebied*



## Vergelijking met voorgaande tellingen

Het Drentse deel van de Drents-Friese Regio is voor een deel geteld in 2022/2023 (Hasper, 2022), maar omdat dit een incompleet beeld geeft is er voor gekozen dit niet mee te nemen in de vergelijking. Het Drentse deel is volledig geteld in en 2023/2024 (Hasper, 2024), wat het mogelijk maakt om voor dit gebied een vergelijking te maken met 2024/2025. Er is een vergelijking gemaakt van het totaal aantal individuen in tabel 2 en groepen in tabel 3.

**Tabel 2**  
Vergelijking individuen 2023/2024 met 2024/2025

Soort	23/24	24/25	Mogelijk ww in 2023/2024	Mogelijk ww in 2024/2025	% mogelijk ww in 2023/2024	% mogelijk ww in 2024/2025
Schaap	9973	6825	2026	2091	20,31%	30,64%
Pony	489	387	12	19	2,45%	4,91%
Paard	1264	1257	29	58	2,29%	4,61%
Geit	208	171	0	15	0%	8,77%
Varken	12	8	0	0	0%	0,00%
Alpaca	38	35	0	0	0%	0,00%
Ezel	25	18	0	2	0%	11,11%
Rund	350	517	0	14	0%	2,71%
Damhert	64	63	0	0	0%	0,00%

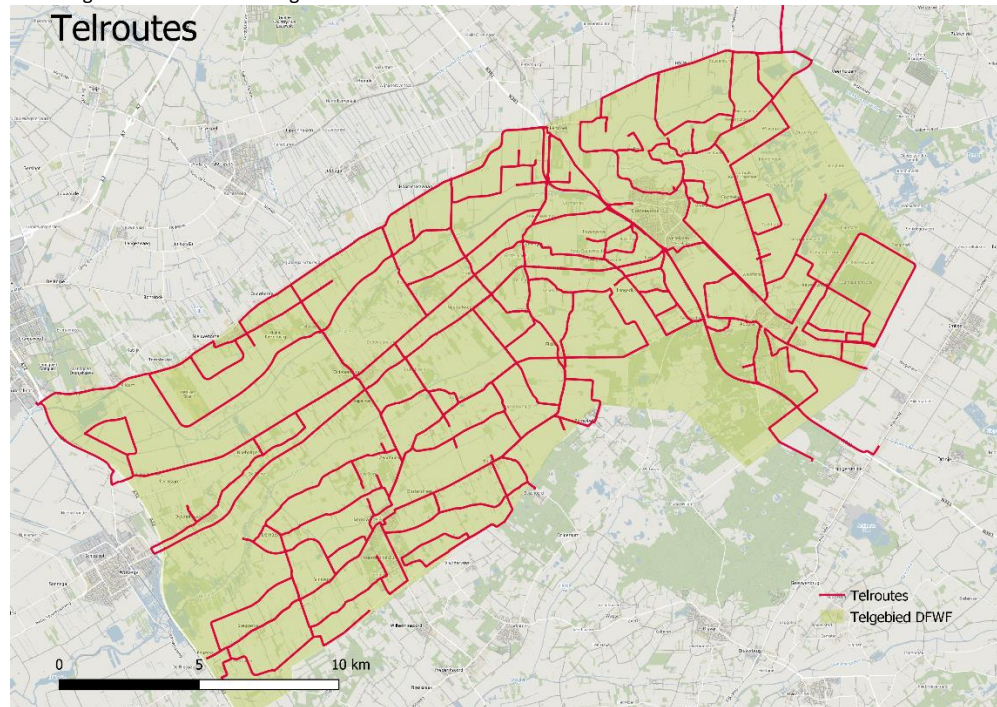
**Tabel 3**  
Vergelijking groepen 2023/2024 met 2024/2025

Soort	23/24	24/25	Mogelijk ww in 2023/2024	Mogelijk ww in 2024/2025	% mogelijk ww in 2023/2024	% mogelijk ww in 2024/2025
Schaap	370	278	36	46	9,73%	16,55%
Pony	223	155	7	7	3,14%	4,52%
Paard	454	445	8	14	1,76%	3,15%
Geit	71	37	0	2	0%	5,41%
Varken	6	4	0	0	0%	0,00%
Alpaca	13	7	0	0	0%	0,00%
Ezel	15	9	0	2	0%	22,22%
Rund	58	64	0	3	0%	4,69%
Damhert	10	10	0	0	0%	0,00%

## Resultaten Drents-Friese Regio – Friese deel

**Figuur 12**

kaart telgebied Drents-Friese Regio – Friese deel



Voor deze telling is in totaal 569,8 kilometer afgelegd. In tabel 4 is het aantal individuen en groepen per soort uiteengezet.

**Tabel 4**

*Getelde individuen en groepen*

	Individueen 2024/2025			Groepen 2024/2025		
	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend
Schaap	4424	1365	30,85%	173	23	13,29%
Pony	173	24	13,87%	88	6	6,82%
Paard	750	21	2,80%	270	8	2,96%
Geit	35	16	45,71%	11	2	18,18%
Varken	2	0	0,00%	1	0	0,00%
Alpaca	32	0	0,00%	12	0	0,00%
Ezel	9	0	0,00%	6	0	0,00%
Rund	47	6	12,77%	8	1	12,50%
Damhert	22	0	0,00%	2	0	0,00%

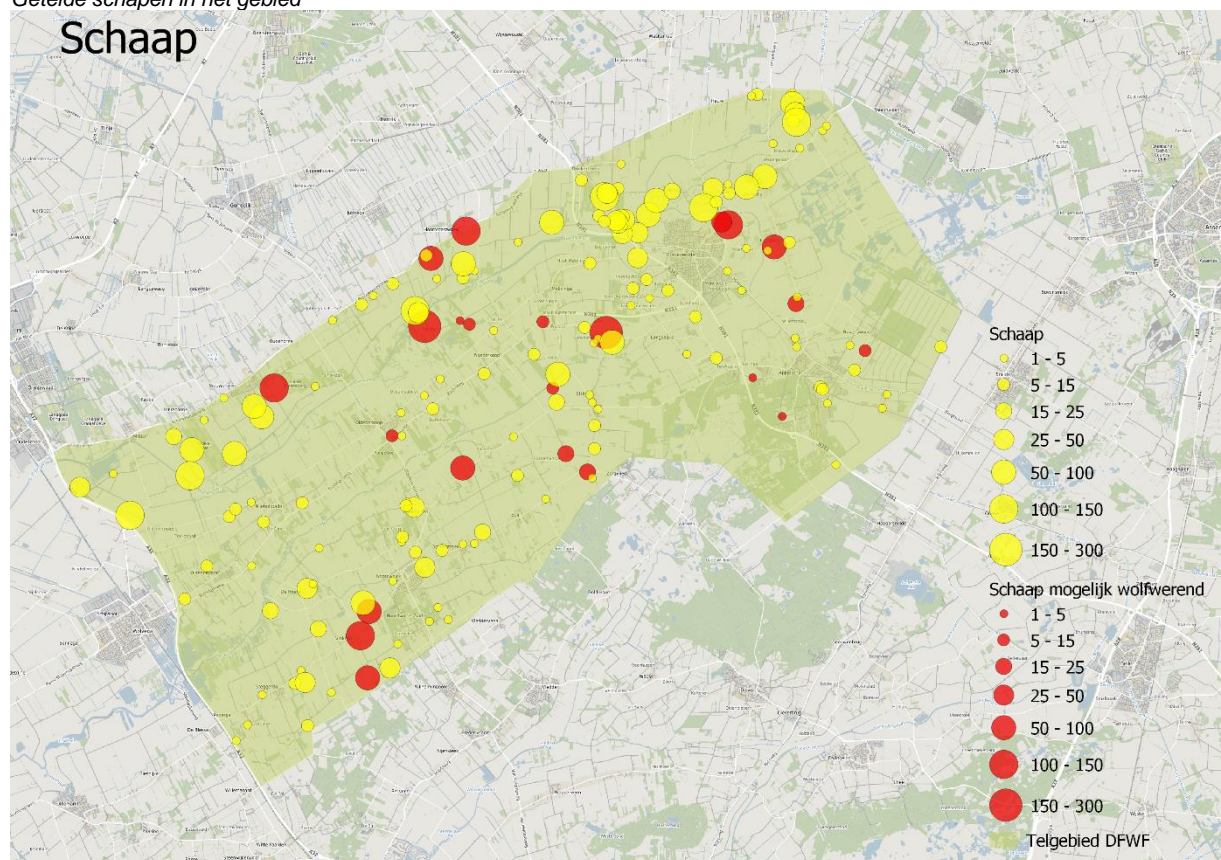
## Schappen Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 4424 schapen geteld. Deze waren onderverdeeld in 173 groepen. Van dit totaal aantal groepen waren er 23 groepen mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 13,29%.

Van de totaal 4424 schapen stonden er 1365 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 30,85%.

In figuur 13 is de verdeling van de groepen zichtbaar binnen het telgebied. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 13**  
*Getelde schapen in het gebied*



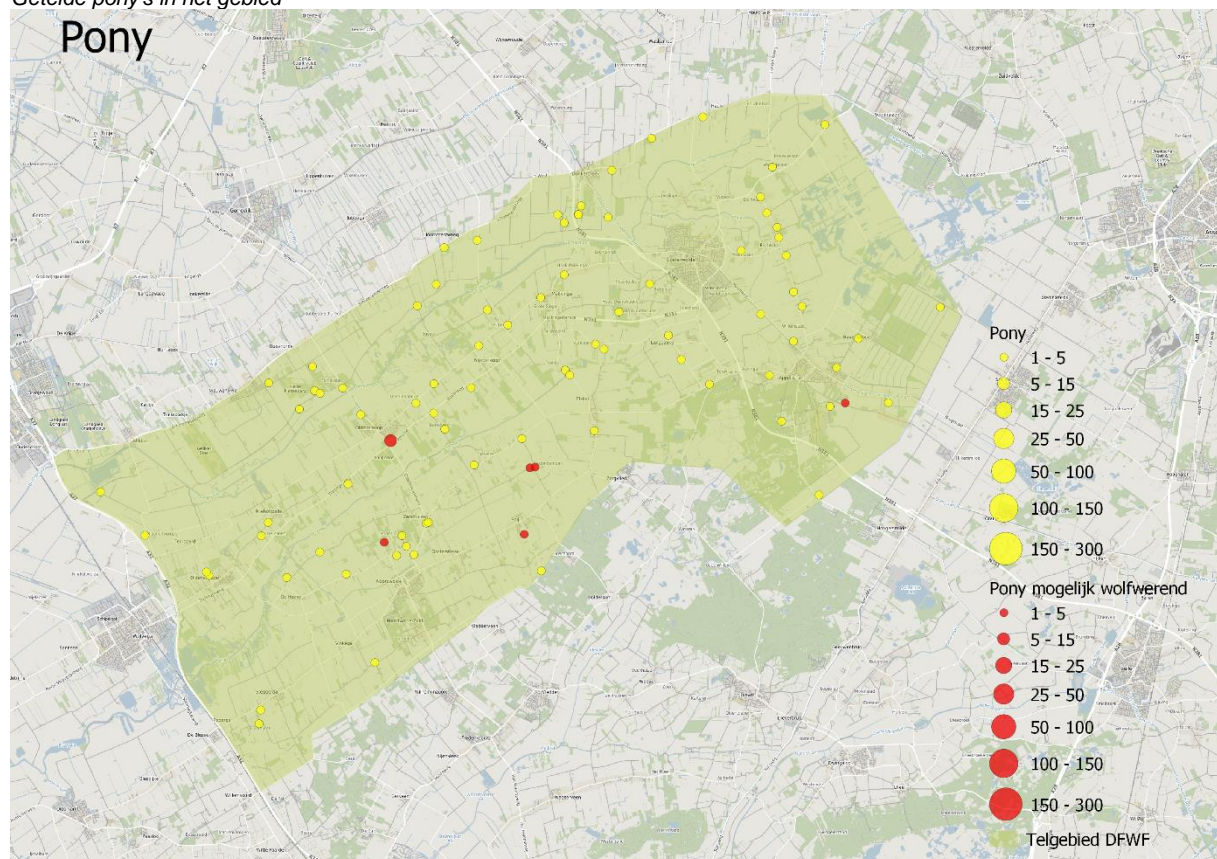
## Pony's Drents-Friese Regio – Fries deel

In totaal werden er 173 pony's geteld. Deze pony's waren verdeeld in 88 groepen, waarvan 6 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 6,82%.

Van de 173 pony's stonden er 24 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 13,87%.

In figuur 14 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 14**  
Getelde pony's in het gebied



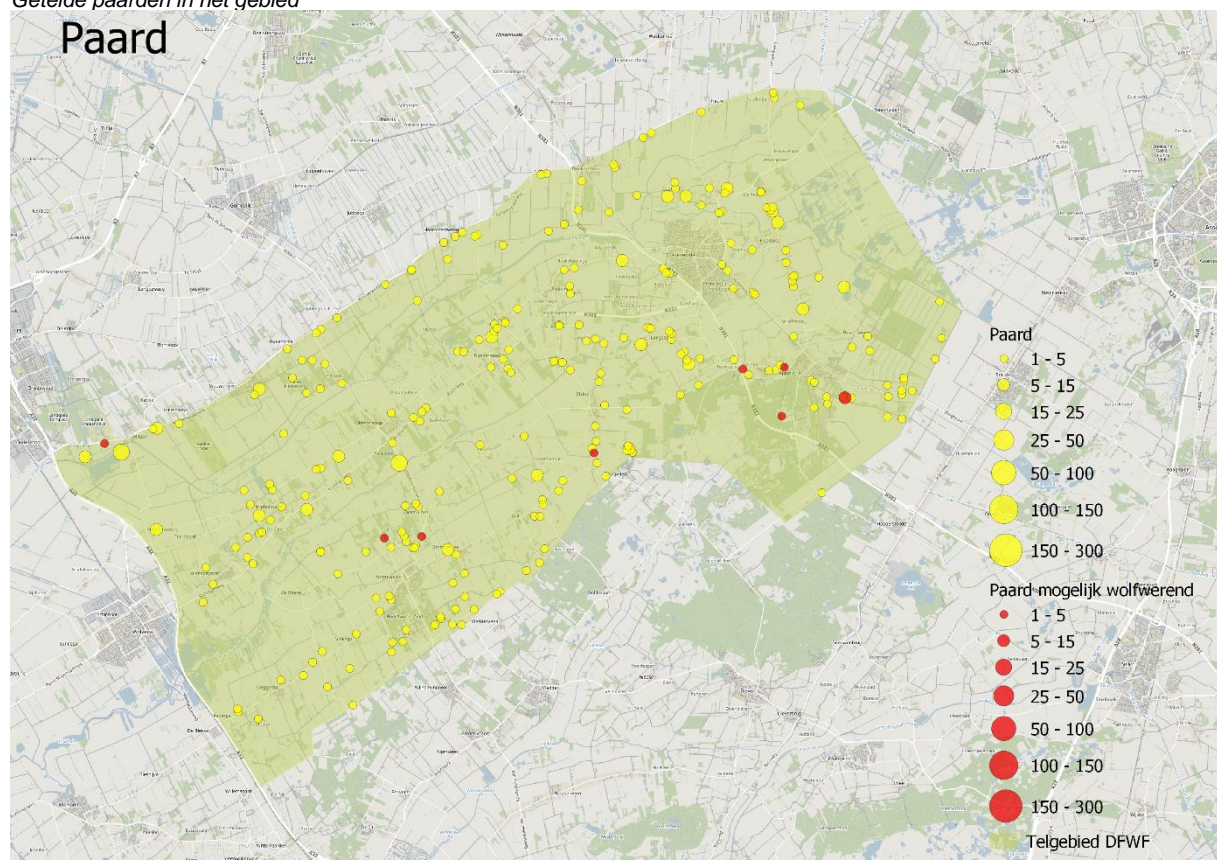
## Paarden Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 750 paarden geteld. Deze paarden waren verdeeld in 270 groepen, waarvan 8 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 2,96%.

Van de 750 paarden stonden er 21 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 2,80%.

In figuur 15 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 15**  
*Getelde paarden in het gebied*



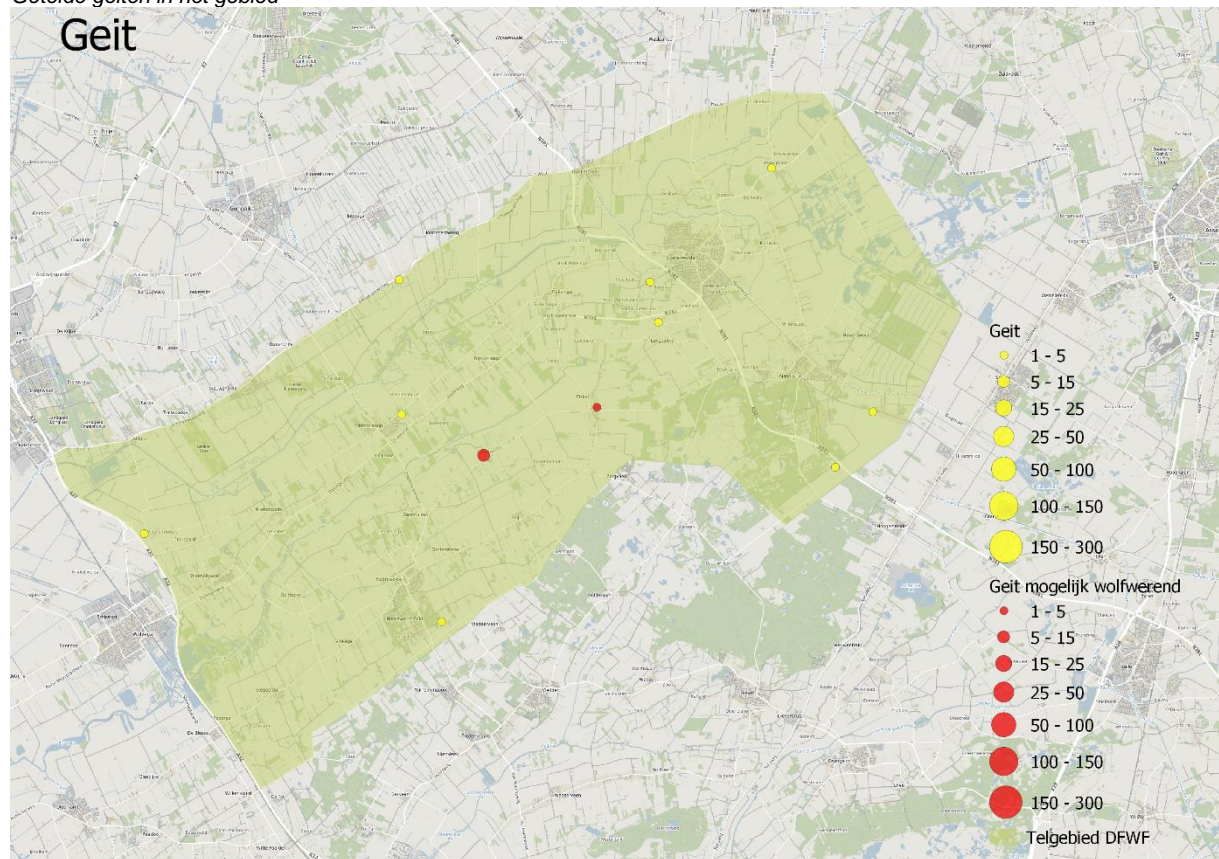
## Geiten Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 35 geiten geteld. Deze waren onderverdeeld in 11 groepen, waarvan 2 groepen mogelijk wolfwerend beschermd was. Dit komt neer op 18,18%.

Van de 35 geiten stonden er 16 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 45,71%.

In figuur 16 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 16**  
Getelde geiten in het gebied



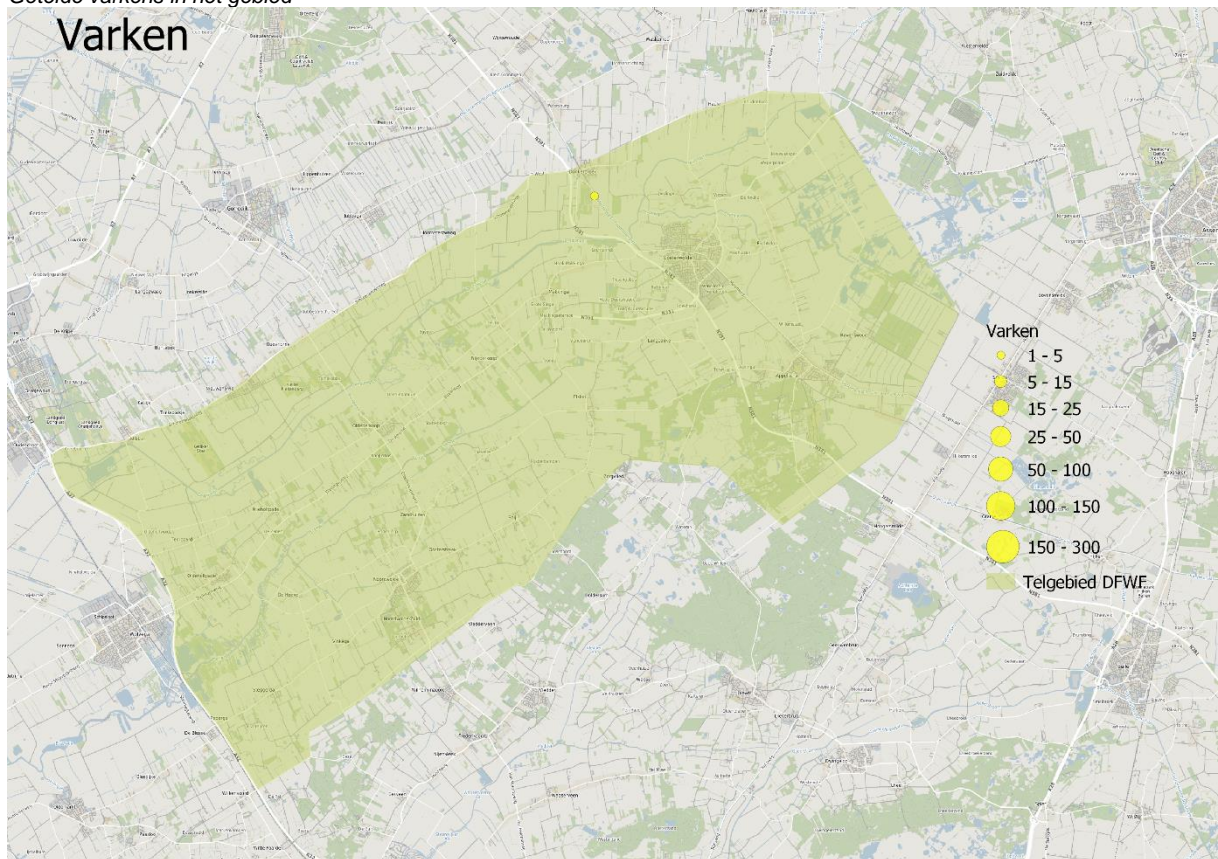
## Varkens Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 2 varkens geteld. Deze waren onderverdeeld in 1 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd was. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 2 varkens stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 17 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 17**  
*Getelde varkens in het gebied*



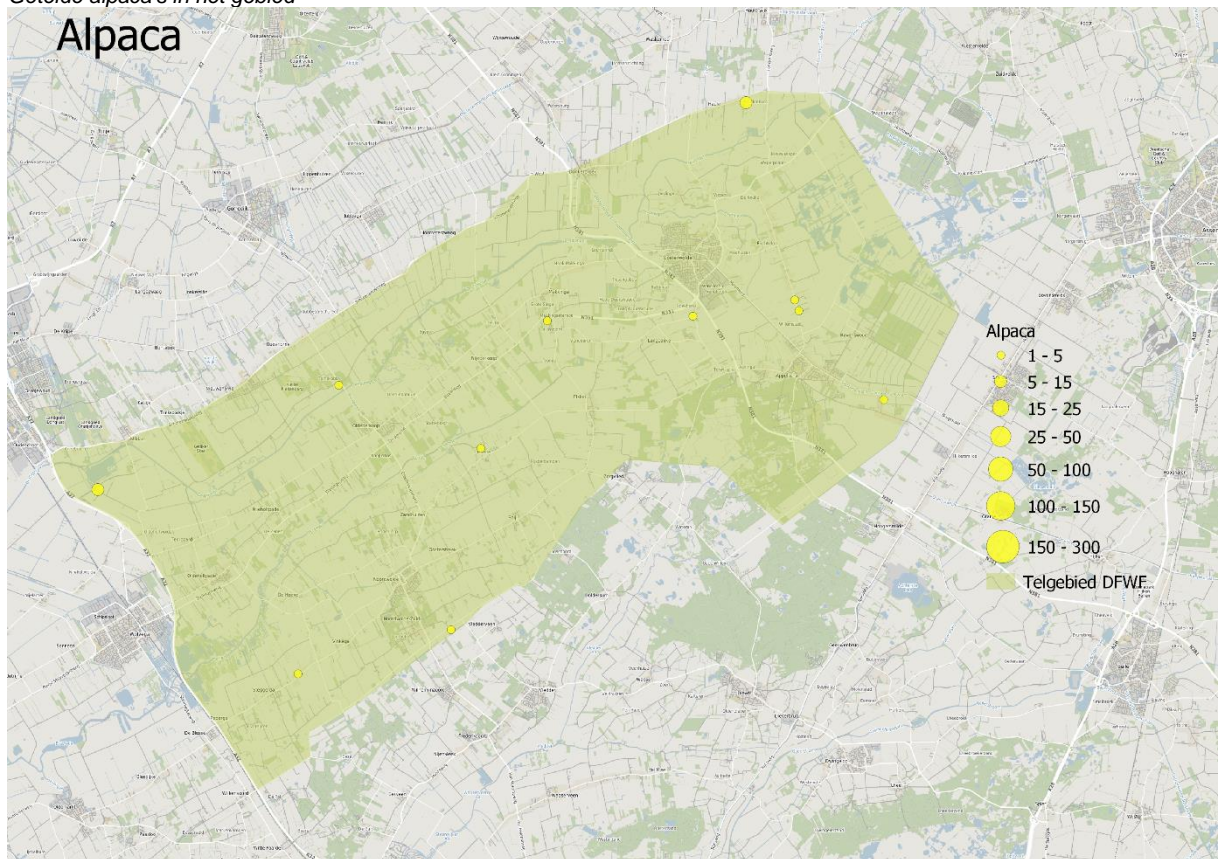
## Alpaca's Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 32 alpaca's geteld. Deze alpaca's waren verdeeld in 12 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 32 alpaca's stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 18 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 18**  
Getelde alpaca's in het gebied



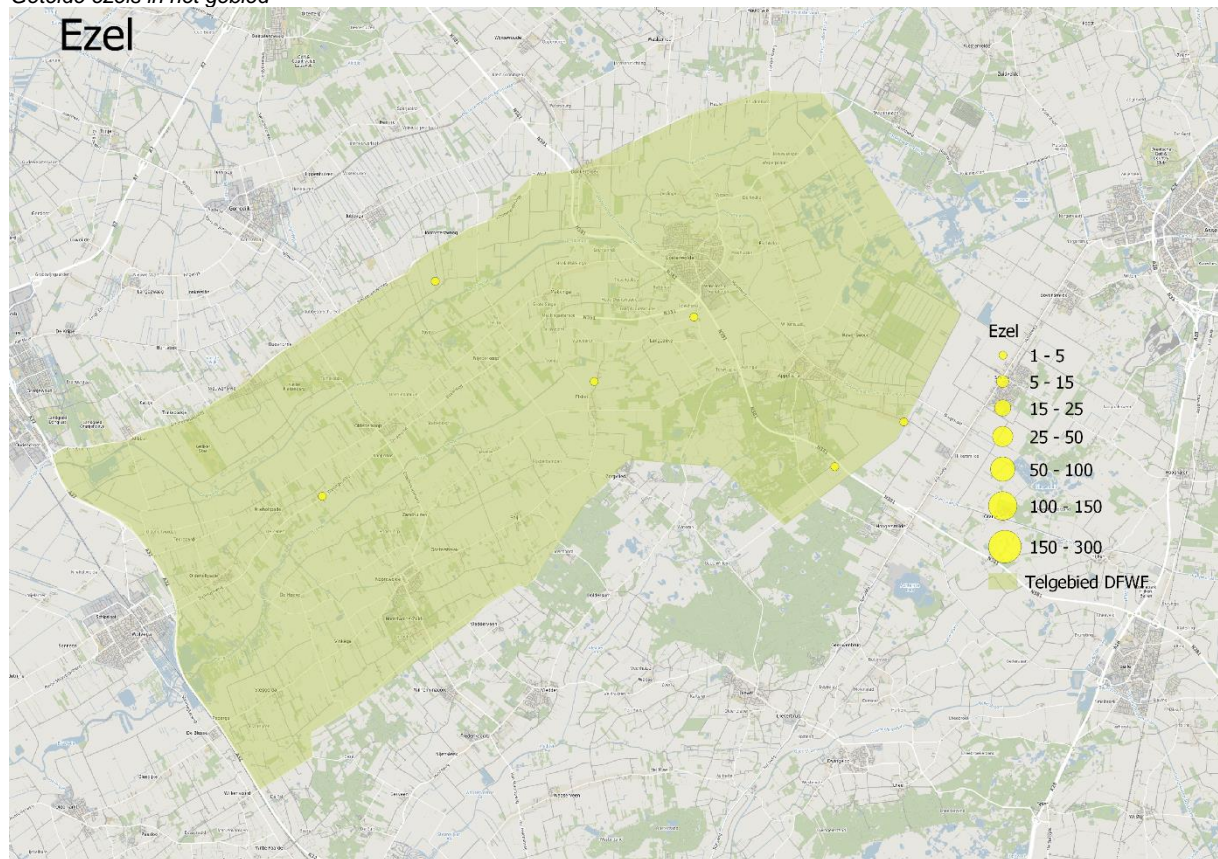
## Ezels Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 9 ezels geteld. Deze ezels waren verdeeld in 6 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 9 ezels stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 19 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 19**  
*Getelde ezels in het gebied*



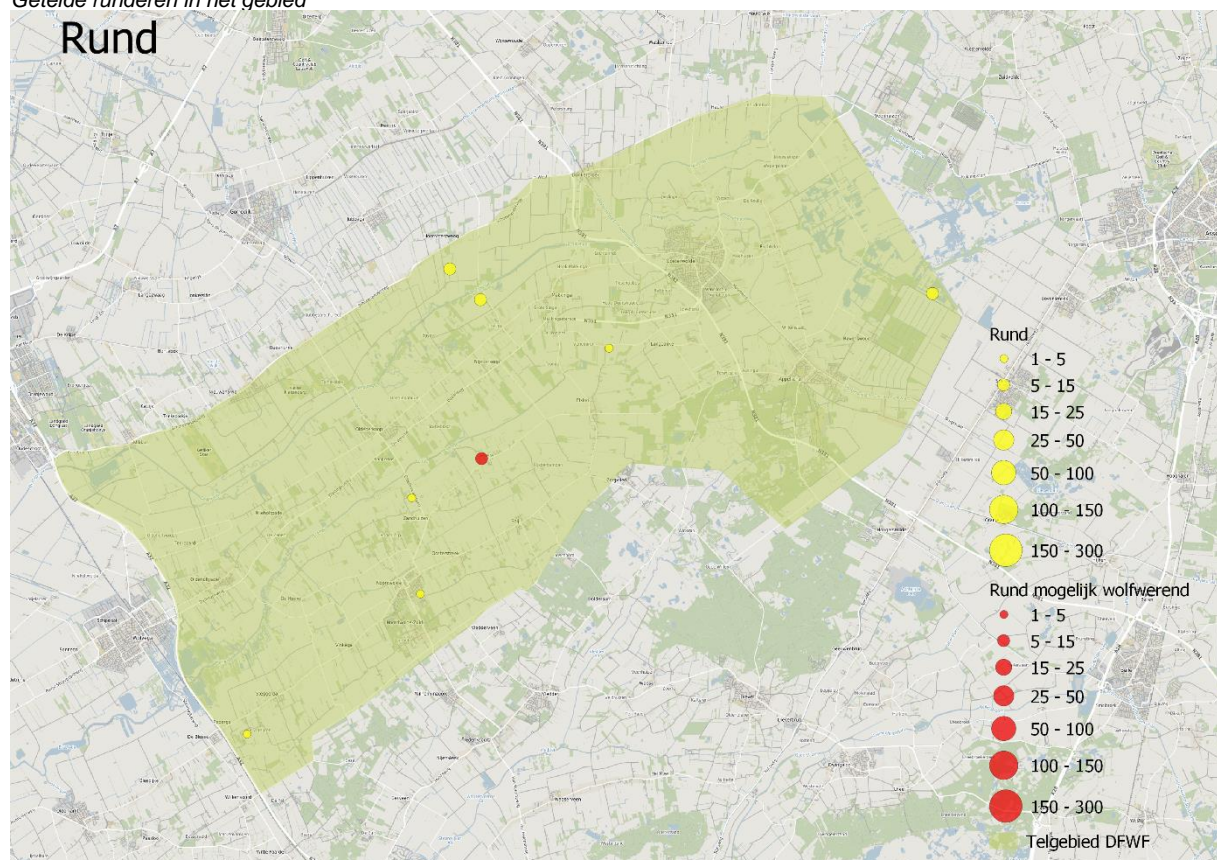
## Runderen Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 47 runderen geteld. Deze runderen waren verdeeld in 8 groepen, waarvan 1 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 12,50%.

Van de 47 runderen stonden er 6 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 12,77%.

In figuur 20 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 20**  
*Getelde runderen in het gebied*



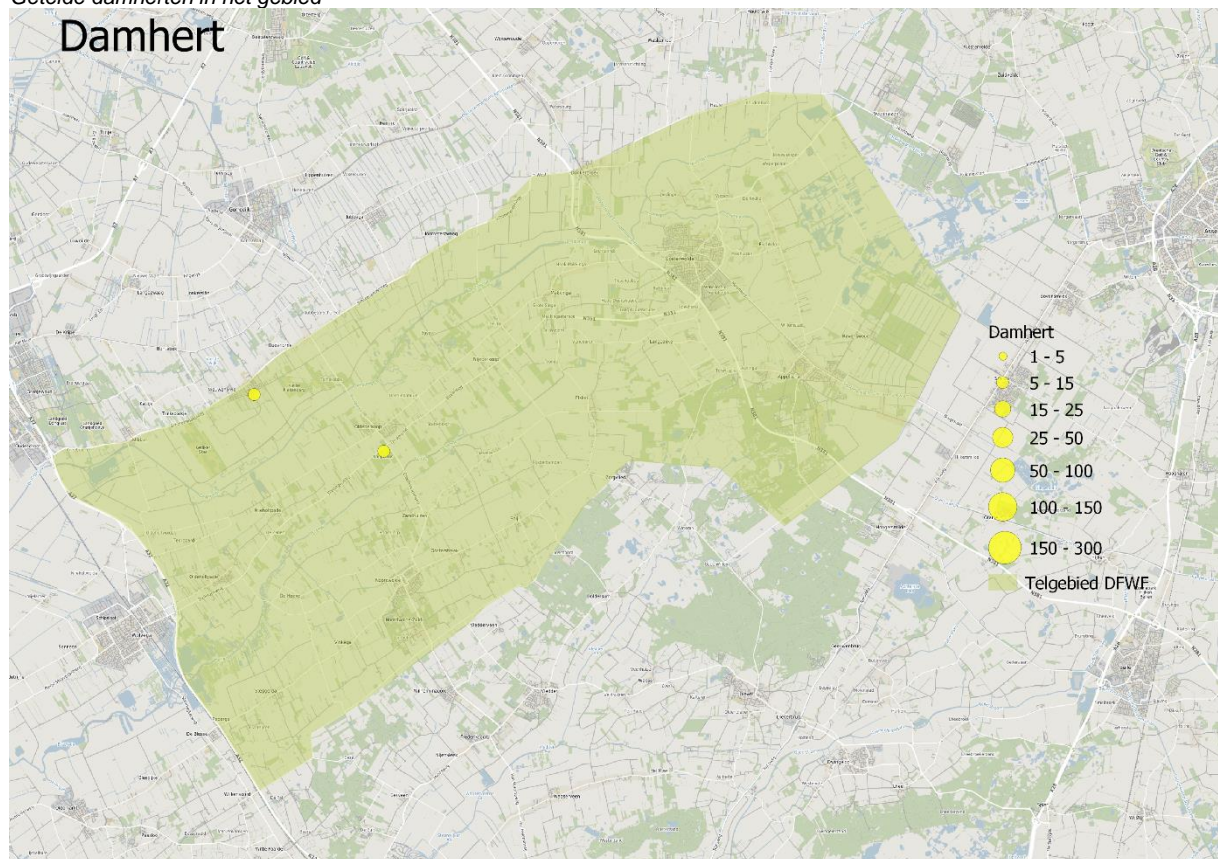
## Damherten Drents-Friese Regio – Friese deel

In totaal werden er 22 damherten geteld. Deze waren verdeeld in 2 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%. Het betreffen dieren binnen hertenkampjes.

Van de 22 damherten stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

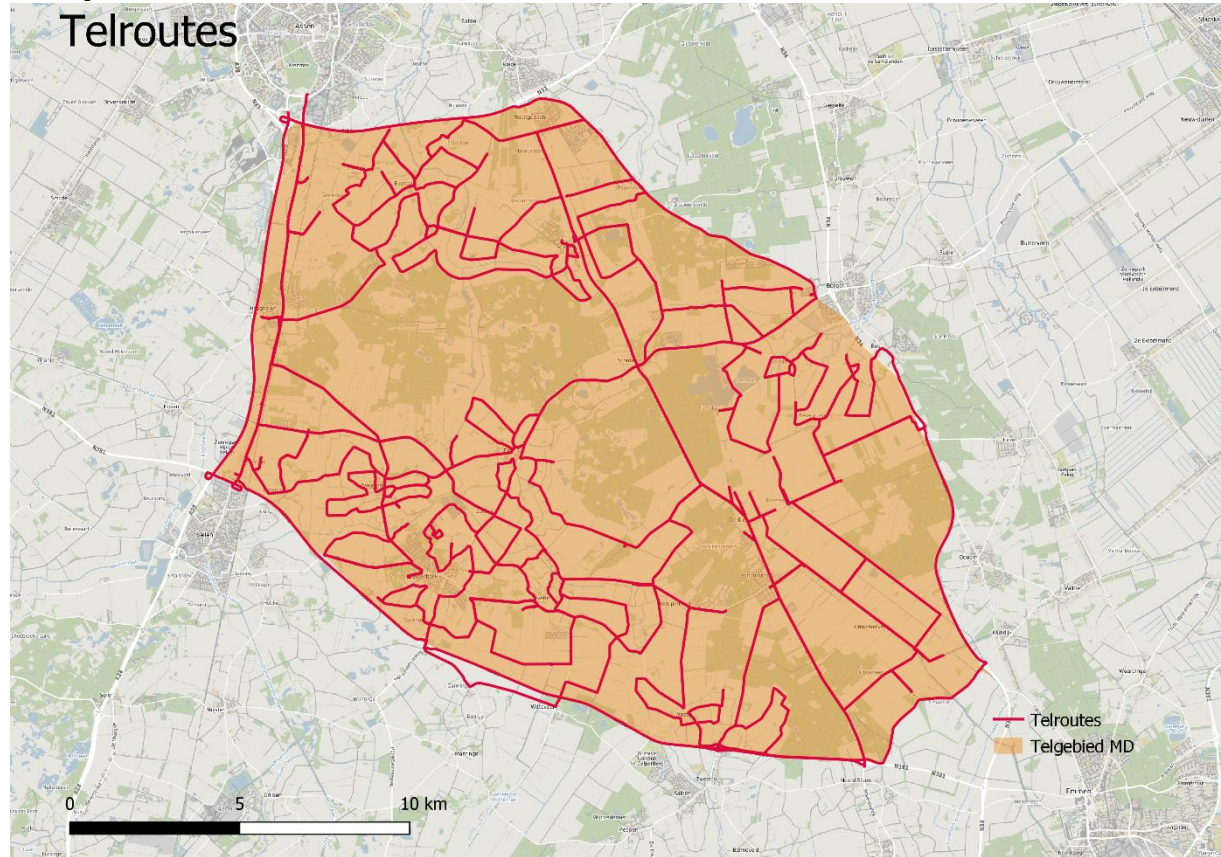
In figuur 21 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 21**  
Getelde damherten in het gebied



# Resultaten Midden-Drenthe

**Figuur 22**  
kaart telgebied Midden-Drenthe deel



Voor deze telling is in totaal 517,5 kilometer afgelegd. In tabel 5 is het aantal individuen en groepen per soort uiteengezet.

**Tabel 5**  
Getelde individuen en groepen

	Individueen 2024/2025			Groepen 2024/2025		
	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend	Totaal	Waarvan mogelijk wolfwerend	Percentage mogelijk wolfwerend
Schaap	1328	505	38,03%	64	22	34,38%
Pony	125	9	7,20%	46	4	8,70%
Paard	622	17	2,73%	186	6	3,23%
Geit	36	0	0,00%	9	0	0,00%
Alpaca	2	0	0,00%	1	0	0,00%
Ezel	6	0	0,00%	2	0	0,00%
Rund	258	0	0,00%	16	0	0,00%
Damhert	7	0	0,00%	1	0	0,00%

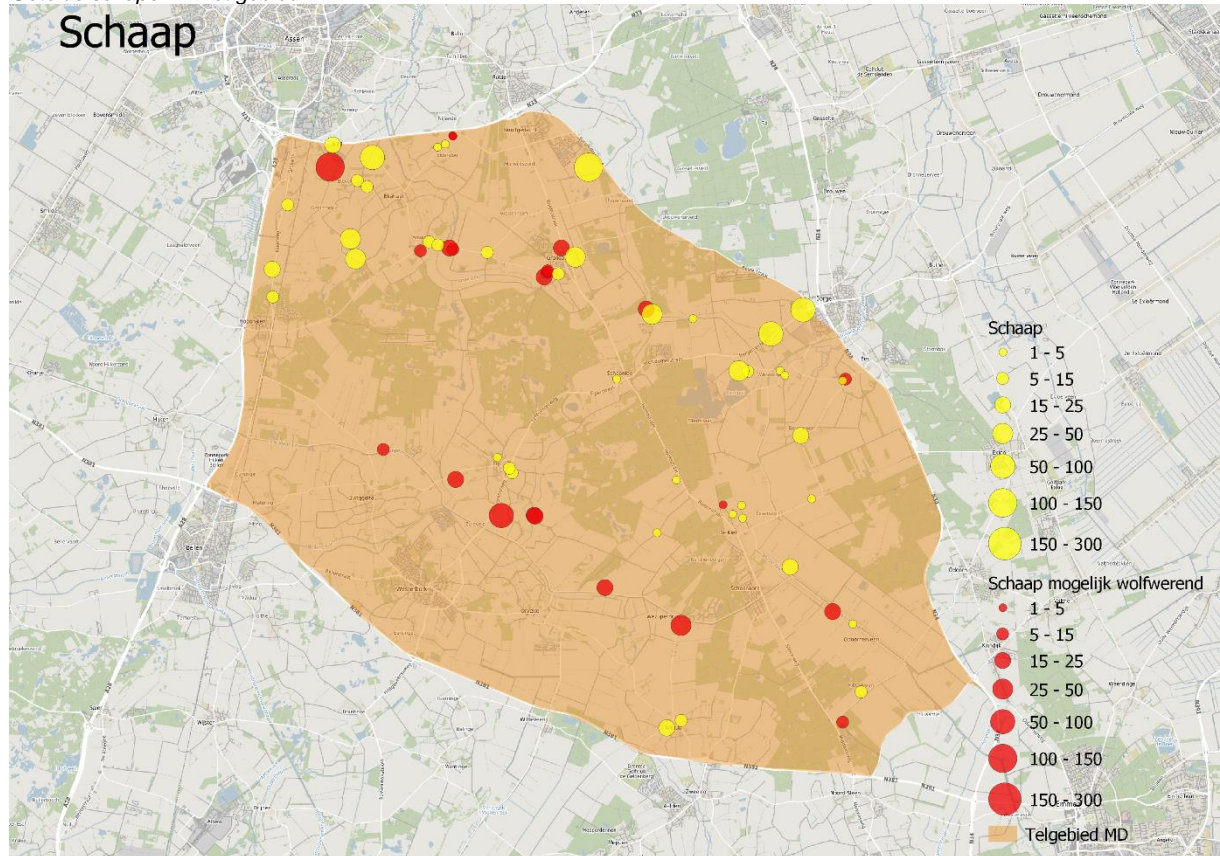
## Schape Midden-Drenthe

In totaal werden er 1328 schape geteld. Deze waren onderverdeeld in 64 groepen. Van dit totaal aantal groepen waren er 22 groepen mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 34,38%.

Van de totaal 1328 schape stonden er 505 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 38,03%.

In figuur 23 is de verdeling van de groepen zichtbaar binnen het telgebied. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 23**  
*Getelde schape in het gebied*



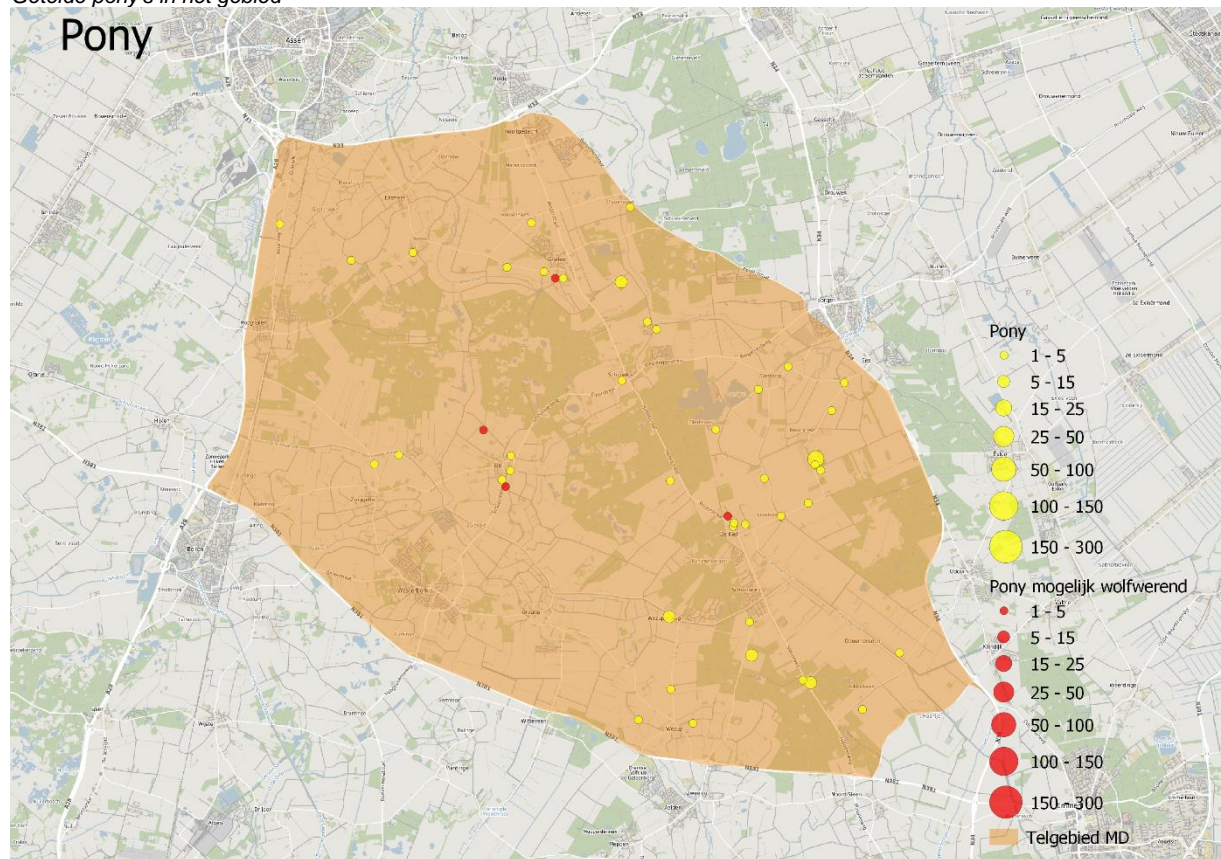
## Pony's Midden-Drenthe

In totaal werden er 125 pony's geteld. Deze pony's waren verdeeld in 46 groepen, waarvan 4 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 8,70%.

Van de 125 pony's stonden er 9 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 7,20%.

In figuur 24 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 24**  
Getelde pony's in het gebied



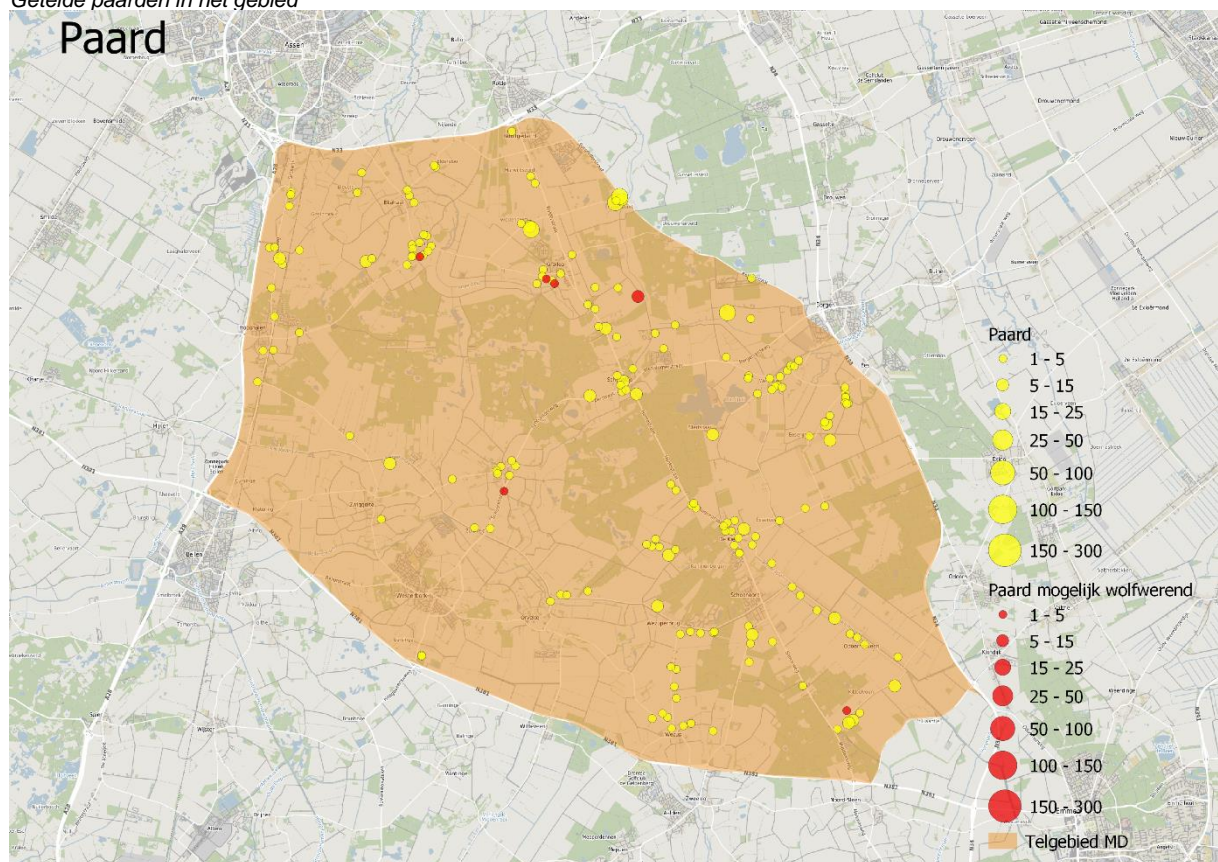
## Paarden Midden-Drenthe

In totaal werden er 622 paarden geteld. Deze paarden waren verdeeld in 186 groepen, waarvan 6 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 3,23%.

Van de 622 paarden stonden er 17 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 2,73%.

In figuur 25 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 25**  
*Getelde paarden in het gebied*



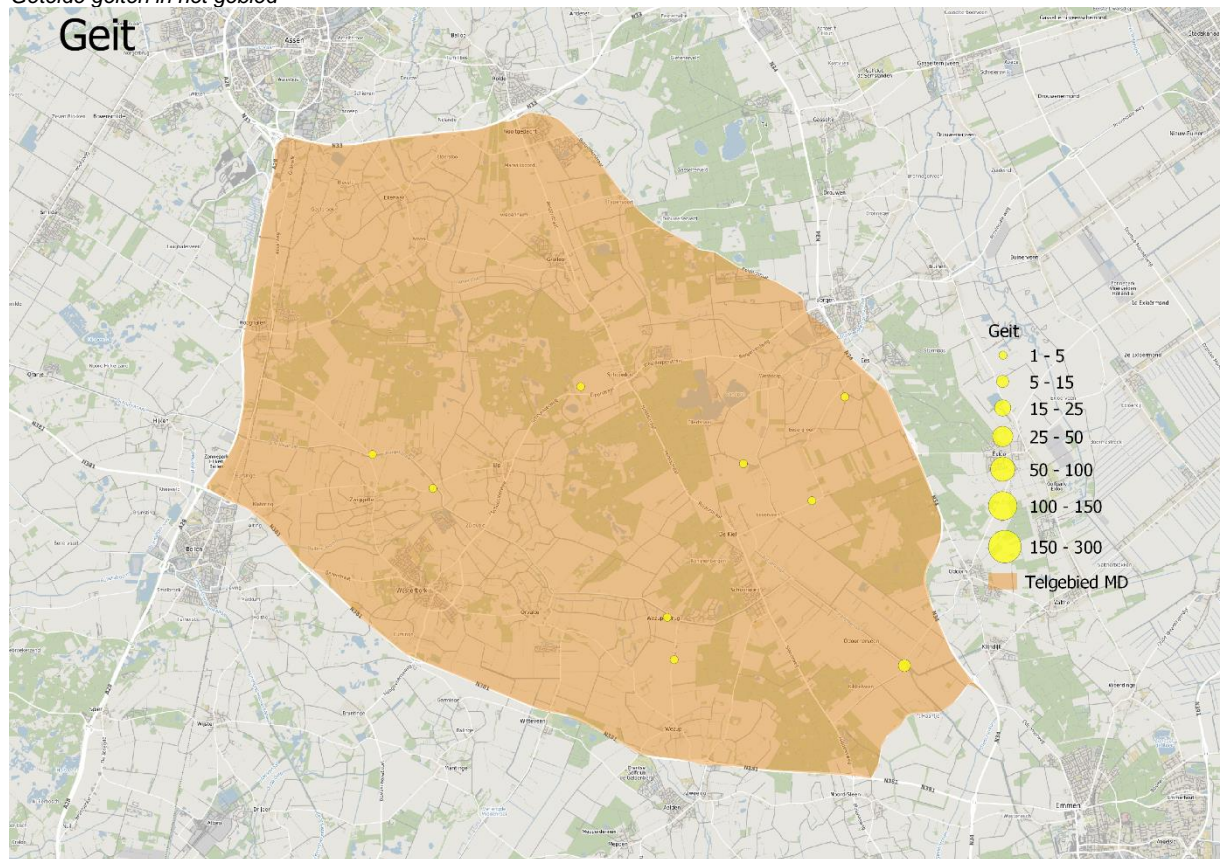
## Geiten Midden-Drenthe

In totaal werden er 36 geiten geteld. Deze waren onderverdeeld in 9 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd was. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 36 geiten stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 26 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 26**  
Getelde geiten in het gebied



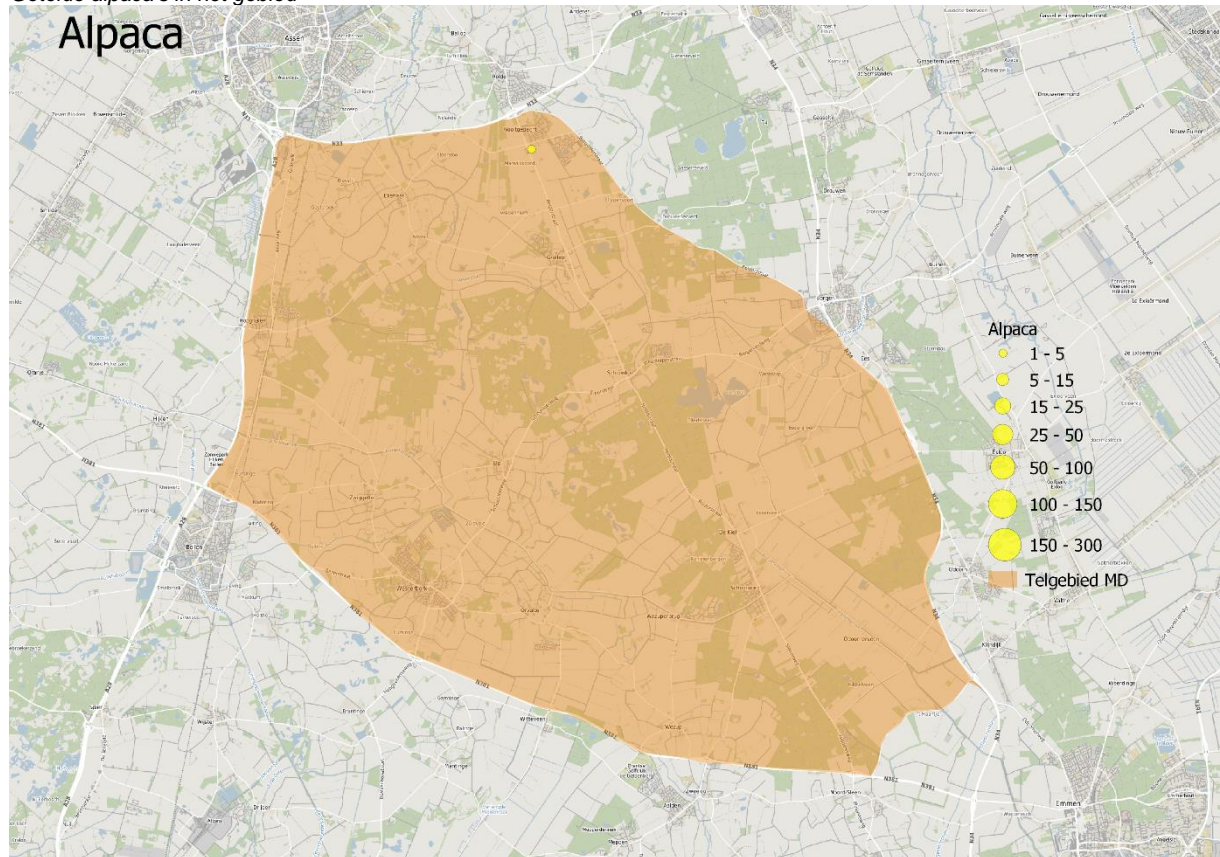
## Alpaca's Midden-Drenthe

In totaal werden er 2 alpaca's geteld. Deze alpaca's waren verdeeld in 1 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 2 alpaca's stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 27 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 27**  
*Getelde alpaca's in het gebied*



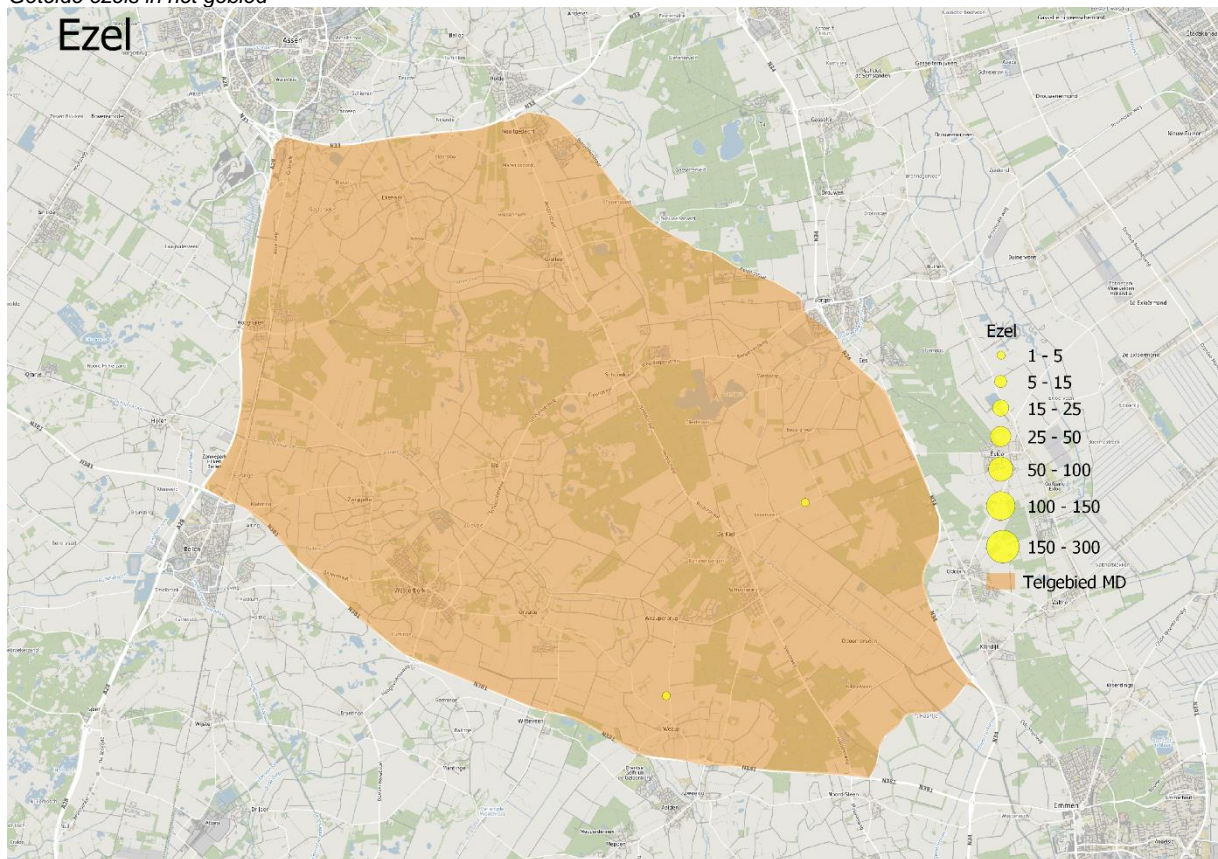
## Ezels Midden-Drenthe

In totaal werden er 6 ezels geteld. Deze ezels waren verdeeld in 2 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 6 ezels stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 28 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 28**  
*Getelde ezels in het gebied*



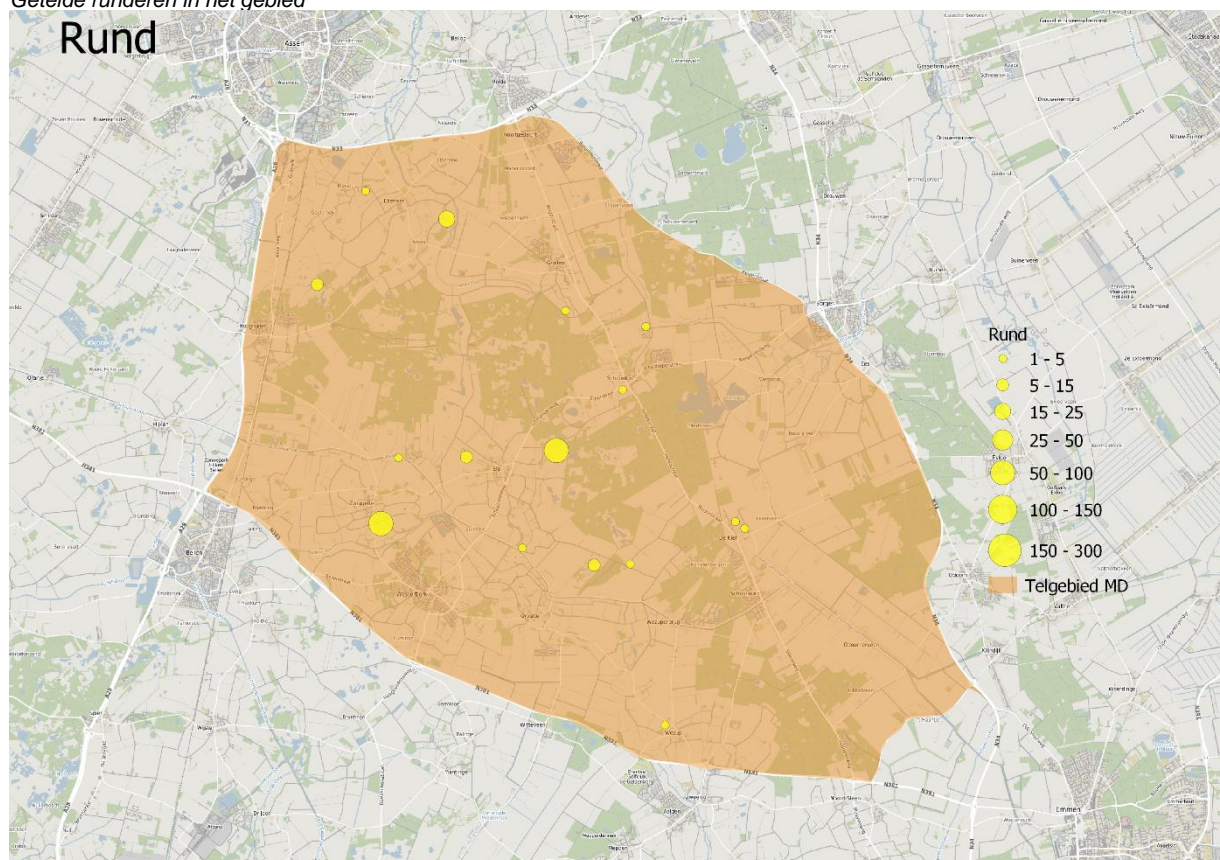
## Runderen Midden-Drenthe

In totaal werden er 258 runderen geteld. Deze runderen waren verdeeld in 16 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%.

Van de 258 runderen stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 29 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 29**  
*Getelde runderen in het gebied*



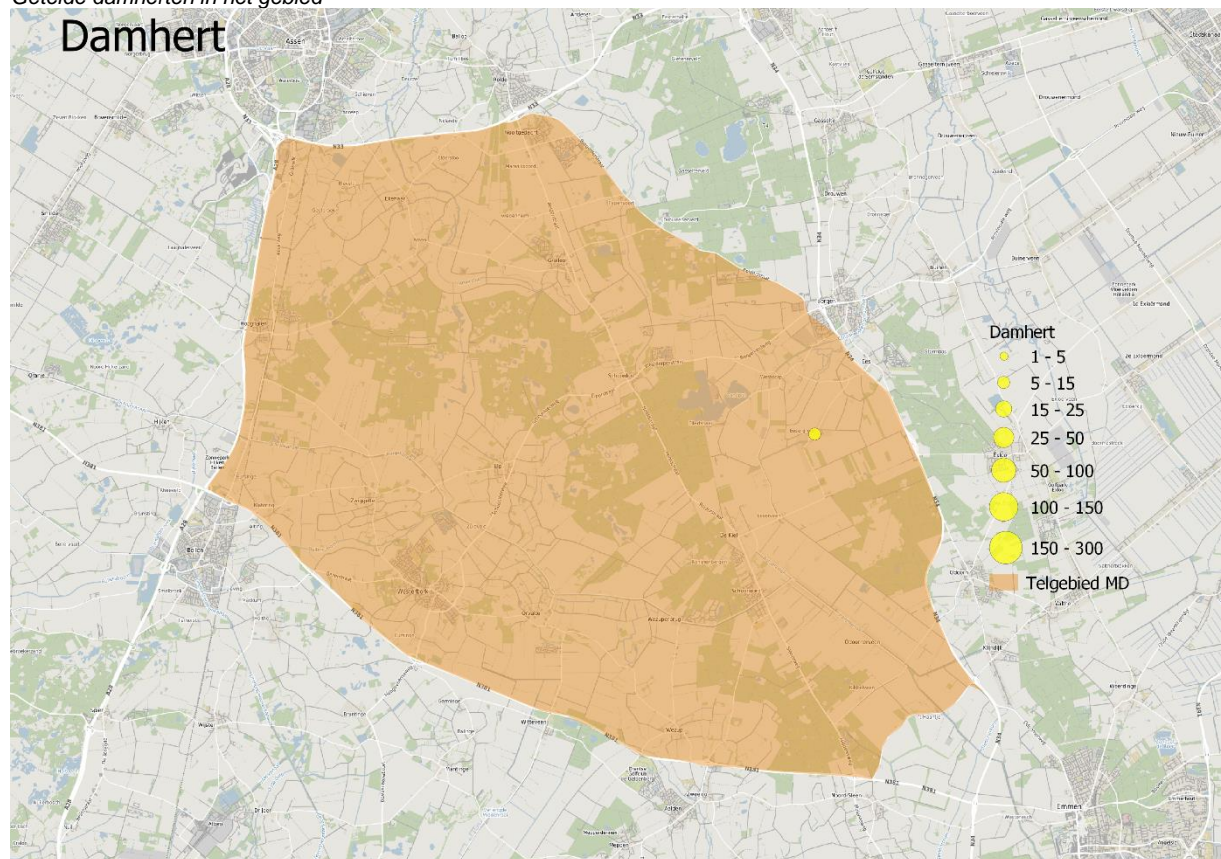
## Damherten Midden-Drenthe

In totaal werden er 7 damherten geteld. Deze waren verdeeld in 1 groepen, waarvan 0 groepen mogelijk wolfwerend beschermd waren. Dit komt neer op 0,00%. Het betreffen dieren binnen hertenkampjes.

Van de 7 damherten stonden er 0 mogelijk wolfwerend beschermd. Dit komt neer op 0,00%.

In figuur 30 is de verdeling van de groepen zichtbaar. De rode cirkels zijn de mogelijk wolfwerend beschermde groepen.

**Figuur 30**  
Getelde damherten in het gebied



## Conclusie

Tijdens het onderzoek zijn een aantal dingen opgevallen. Er zijn verscheidende percelen waar wel een mogelijk wolfwerend raster omheen stond, maar waar op dat moment geen dieren in stonden. Deze zijn dus niet meegeteld als mogelijk wolfwerend.

Daarnaast waren er een aantal groepen dieren die in een mogelijk wolfwerend raster stonden, maar waar gebreken zichtbaar waren waardoor ze niet meegeteld zijn onder de noemer mogelijk wolfwerend.

Enkele van deze gebreken waren:

- Drie van de vier zijden van een weide waren mogelijk wolfwerend en één zijde dus niet;
- Alle draden hingen niet strak;
- Het toegangshek was niet wolfwerend;
- Onderste draad was optisch hoger dan 20 cm.

Ook waren er verschillende groepen waarbij het normale raster niet wolfwerend was, maar de nachtkraal mogelijk wel. Deze zijn ook niet meegenomen in de aantallen omdat de aanvallen ook overdag plaats kunnen vinden en omdat er geen zekerheid bestaat dat deze nachtkralen ook daadwerkelijk gebruikt worden.

Er kan maar één telgebied worden vergeleken met voorgaande jaren, namelijk het Drentse deel van de Drents-Friese Regio. In 2023/2024 was er sprake van een blauwtongvirus uitbraak, dit was toen niet terug te zien in de cijfers ten opzichte van de telling uit 2022/2023. In 2024/2025 was er wederom sprake van een blauwtong epidemie. Opvallend is dat er afgelopen jaar wel veel minder schapen zijn geteld.

## Nawoord

Ondanks dat veel schapenhouders gepoogd hadden om hun weide wolfwerend te maken waren er nog veel gebreken zichtbaar. Hier ligt een kans voor de wolvencommissie en/of wolvenconsulent. Mijn advies is dat deze regelmatig “de boer opgaat” in het telgebied. Niet met een wijzende vinger op de aanwezige gebreken, maar juist met bemoedigd advies en raad.

Hierdoor krijgt de provincie ook een gezicht wat alleen maar goodwill kweekt onder de schapenhouders. Men wordt gehoord en heeft een aanspreekpunt.

Graag willen we de volgende personen bedanken voor hun bijdrage aan deze telling: Larissa Venekamp, Jamey Speelman, Willem van Manen, Richard Speelman, Florianne ten Bosch, Tim Speelman.

## Bronnenlijst

Hasper, H. (2022). *Onderzoek landbouwhuisdieren Zuidwest-Drenthe & Zuidoost-Fryslân.*

Hasper, H. (2024). *Onderzoek landbouwhuisdieren Zuidwest-Drenthe & Zuidoost-Fryslân.*

Jansman, H., & Villing, N. (2023). *Voorstel voor een leefgebied van wolvenroedel in Zuidwet-Drenthe & Zuidoost-Fryslân.*

